वेद्मन्त्राः

Colophon

This document was typeset using XaMTeX, and uses the Siddhanta font extensively. It also uses several MTeX macros designed by H. L. Prasād. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (http://www.aupasana.com/).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from http://sanskritdocuments.org/ and https://sa.wikisource.org/. Thanks are also due to Ulrich Stiehl (http://sanskritweb.de/) for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma.

See also http://stotrasamhita.github.io/about/

अनुक्रमणिका	i
अनुऋमणिका	
लघुन्या सः	1
श्री रुद्रध्यानम्	1
देवता-स्थापनम्	2
श्रीरुद्रजपः	4
ध्यानम्	5
रुद्रप्रश्नः	7
चमकप्रश्नः	15
पुरुषसूक्तम्	20
नारायणसूक्तम्	23
विष्णुसूक्तम्	25
भूसूक्तम्	26
दुर्गा सूक्तम्	27

अनुक्रमणिका	ii
श्रीसूक्तम्	28
मेधासूक्तम्	30
भाग्यसूक्तम्	31
पवमानसूक्तम्	32
आयुष्यसूक्तम्	35
नवग्रहसूक्तम्	37
नक्षत्रसूक्तम्	40
गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्	47
मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः	51
महान्यासः पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम् पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम् .	54 56

-

अनुक्रमणिका	iii
केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः	58
मूर्घादिपादान्त देशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः	64
पादादिमूर्धान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः	65
हंसगायत्री	66
दिक् सम्पुटन्यासः	67
षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्	71
गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थी) न्यासः	75
आत्मरक्षा	76
शिवसङ्कल्पः	77
पुरुषसूक्तम्	82
उत्तरनारायणम्	84
अप्रतिरथम्	85
प्रतिपूरुषम् (सं०)	86
प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)	87
शतरुद्रीयम् (सं०)	88
शतरुद्रीयम् (ब्रा॰)	91
पञ्चाङ्गम्	92
अष्टाङ्ग-नमस्काराः	93
लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्	94
लघुन्यासे देवता-स्थापनम्	95
आत्मपूजा	97

अनुक्रमणिका	iv
कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्	97
षोडशोपचार पूजा	99
श्रीरुद्रनाम त्रिशती	102
प्रदक्षिणम्	109
नमस्काराः	110
चमकानुवाकेः प्रार्थना	112
प्रार्थना	117
श्रीरुद्रजपः	117
ध्यानम्	118
रुद्रप्रश्नः	120
चमकप्रश्नः	127
रुद्रपद्पाठः	134
मन्त्रपुष्पम्	146
दशशान्तयः	148

॥ लघुन्यासः ॥

॥श्री रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवक्रकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्। व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्। ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।

अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शृद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्र्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरिस महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निमें वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्ना)

वायुर्मे प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः) दिशों मे श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतैं। अमृतं ब्रह्मंणि। (गुह्मम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर् हदंये। हदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (लोमानि)

इन्द्रों में बलैं श्रितः। बल् ् हृदये। हृदयं मिया अहम्मृतैं। अमृतं ब्रह्मणि। (बाह्)

पूर्जन्यों मे मूर्प्नि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशांनो मे मृन्यौ श्रितः। मृन्युर्ह्दये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनेर्म आत्मा पुन्रायुरागौत्। पुनेः प्राणः पुन्राकूंतमागौत्। वैश्वानरो रश्मिभिवविधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः।

दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत्

ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्द्र-वान्तामृतैः। अस्तोकाप्नुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥ ॥पश्चपूजा॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि। हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि। यं वाय्वात्मने धपमाघ्रापयामि। रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि। वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि। सं सर्वात्मने सर्वोपचारपुजां समर्पयामि।

ॐ गणानां त्वा गणपंति हवामहे कविं कंवीनामुंप-मश्रंवस्तमम।

ज्येष्ठराजुं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादेनम्॥ ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं मे मयंश्च मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्च मे सौमनसर्श्व में भद्रं चं मे श्रेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे भगंश्व मे द्रविंणं च मे यन्ता चं मे धर्ता चं मे क्षेमश्च मे धृतिंश्च मे विर्श्वं च मे महंश्च मे संविर्च मे ज्ञात्रं च मे सूर्श्व मे प्रसूर्श्व मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतंं च मेऽयक्ष्मं च में उनांमयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चे में उनिमुत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनंं च मे॥३॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ गुणानां त्वा गुणपंति हवामहे कविं केवीनामुंपमश्रं-वस्तमम्। ज्येष्ठ्रराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादनम्॥

ॐ महागणपतये नर्मः॥ ॐ नमो भगवर्ते रुद्राय॥

नर्मस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषंवे नर्मः। नर्मस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमंः॥ या त इषुंः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या तें रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तंवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हि सी: पुरुषं जगत्। शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छावदामसि। यथां नः सर्वमिज्ञगंदयक्ष्मर सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भयन्थ्सर्वांश्च यातुधान्यंः॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुमुङ्गलः। ये चेमा र रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा १ हेर्ड ईमहे॥ असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदशन्नदंशन्नुदहार्यः॥ उतैनुं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढषें॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र

मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्बियोज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष्य शतेषधे॥ निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नंः सुमनां भव। विज्यं धनुंः कप्रिंनो विशंल्यो बाणंवा उत्त अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षियः। या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बुभूवं ते धनुंः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिञ्जा नमस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्त विश्वतः॥ अथो य इष्धिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥

नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकायं त्रिकालाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय् नमंः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरेंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नर्मः सस्पिश्चराय त्विषीमते पथीनां पत्ये नमो नमों बस्रुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पत्ये नमो नमो हिरेंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पत्ये नमो नमों भ्वस्यं हेत्यै जगतां पत्ये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्रांणां पत्ये नमो नर्मः सूतायाहंन्त्याय वनांनां पत्ये नमो नमो रोहिंताय स्थपत्ये वृक्षाणां पत्ये नमो नमों मुन्निणे वाणिजाय कक्षांणां पतंये नमो नमों भुवन्तयें वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमें उचैर्घोषायाऽऽऋन्दयंते पत्तीनां पतंये नमो नमेः कृथ्स्नवीताय धावंते सत्वंनां पतंये नमेः॥२॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमंः ककुभायं निष्क्षिणे स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्क्षिणे इषुधिमते तस्कराणां पत्ये नमो नमो वश्चेते परिवश्चेते स्तायूनां पतंये नमो नमों निचेरवें परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नमीः सुकाविभ्यो जिघा रेसन्द्र्यो मुष्णतां पतंये नमो नमोऽसिमन्द्र्यो नक्तुं चरंद्र्यः प्रकृन्तानां पतंथे नमो नमं उष्णीषिणे गिरिचराये कुलुश्चानां पत्ये नमो नम इषुमन्द्यो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नर्म आतन्वानेभ्यः प्रतिदर्धानेभ्यश्च वो नमो नर्म आयच्छंन्द्र्यो विसृजर्द्धाश्च वो नमो नमोऽस्यंद्धो विध्यंद्धश्च वो नमो नम आसींनेभ्यः शयांनेभ्यश्च वो नमो नर्मः स्वपद्मो जाग्रंद्मश्च वो नमो नमस्तिष्ठं द्यो धावं द्रयश्च वो नमो नर्मः सभाभ्यः सभापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नर्मः॥३॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तृ रहृतीभ्यंश्च वो नमो नमो गृथ्सेभ्यो गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृणेभ्यो गृणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महद्भाः, क्षुष्ठकेभ्यंश्च वो नमो नमो र्थिभ्योऽर्थेभ्यंश्च रुद्रप्रश्नः

सेनानिभ्यंश्व वो नमो नमः, क्षत्तभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्व वो नमो नमस्तक्षेभ्यो रथकारेभ्येश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कर्मारेभ्यश्च वो नमो नमंः पुञ्जिष्टेंभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकृन्धों धन्वकृद्धंश्च वो नमो नमों मृगुयुभ्यंः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमः

श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नर्मः॥४॥ नमों भवायं च रुद्रायं च नमंः शर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षायं च शतधंन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीढुष्टंमाय चेषुंमते च नमों ह्रस्वायं च वामनायं च नमों बृहते च वर्षीयसे च नमों वृद्धार्यं च संवृध्वंने च नमो अग्रियाय च प्रथमायं च नमं आशवें चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नर्म ऊर्म्याय चावस्वन्याय चु नर्मः स्रोतुस्याय चु द्वीप्याय च॥५॥

नमों ज्येष्ठायं च किनुष्ठायं च नमः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगल्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्रियाय च नर्मः सोभ्याय च प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमं उर्वुर्याय च खल्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवायं च प्रतिश्रवायं च नमं आशुर्षेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणे च वरूथिनें च नमों बिल्मिनें च कविचनें च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निष्क्षिणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषेवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः स्रत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वेशन्तायं च नमः कूप्यांय चाव्ट्यांय च नमो वर्ष्यांय चाव्र्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमं ईप्रियांय चाऽऽत्प्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः शङ्कायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्याय च नमः शष्याय च फन्याय च नमः सिक्त्याय च प्रवाह्याय च॥८॥

नमं इरिण्याय च प्रपृथ्याय च नमः कि श्रीलायं च क्षयंणाय

च नमः कपर्दिने च पुलुस्तये च नमो गोष्ठाय च गृह्याय च नम्स्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठायं च नमो हृद्य्याय च निवेष्प्याय च नमः पारस्व्याय च रजस्याय च नमः शुष्क्याय च हिर्त्याय च नमो लोप्याय चोलुप्याय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पुण्याय च पर्णशृद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्रते च नमं आख्खिदते च प्रिख्खिदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवाना हृद्येभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिरहतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धंसस्पते दिरंद्रत्रीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा रुद्रायं तवसे कपिदिनें क्षयद्वीराय प्रभरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मर्यस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्व मन्रायुजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उिष्ठितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयंषि मा नो गोषु मा नो अर्श्वष्ठ रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तं गोघ्र

उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे तें अस्तु। रक्षां च नो अधि

च देव ब्रूह्मधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गंर्त्सदं युवांनं मृगं न भीमम्पएह्ल्रमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुंद्र स्तवांनो अन्यं ते अस्मिन्न वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मितरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीद्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीद्वंष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमनां भव। प्रमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चर् पिनांकं विभ्रदा गंहि॥ विकिरिद् विलोहित् नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यम्समन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्रांणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशांनो

भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये कृद्रा अधि भूम्याँम्। तेषारं सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहृत्यंण्वेंऽन्तरिक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः दिवरं कृद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिश्रंरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासंः कपूर्दिनंः॥ ये अत्रंषु विविध्यंन्ति पात्रंषु पिबंतो जनान्॥ ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निष्क्रिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूयारं सश्च दिशों कृद्रा वितस्थिरे॥ तेषारं सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों कृद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश प्राचिदंशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोध्वंस्तेभ्यो नमस्ते

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमव

नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्ट्रि तं वो जम्भें दधामि॥११॥

बन्धंनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृताँत्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपस् य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमों अस्तु॥ तमुंष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमौंभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रंम्युतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् युज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वाजंश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतृंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसृंश्च मे चित्तं चं मृ आधीतं च मे वाक्चं मे मनंश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म् ओजंश्च मे सहंश्च मृ आयृंश्च मे जुरा चं म आत्मा चं मे तृनूश्चं मे शर्मं च मे वर्मं च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं में भामंश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रिथमा चं मे वृष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे सृत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे क्रीडा चं मे मोदंश्च मे जातं चं मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भिवष्यचं मे सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋद्धं चं म ऋद्धिश्च मे क्रुतं चं मे क्रुतिश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥२॥

शं चं में मयंश्व में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्व में सौमनुसर्श्व में भुद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में चमकप्रश्नः

द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च में महंश्च में सुंविचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्व में प्रसूर्श्व में सीरं च मे लयर्श्व म ऋतं चे मेऽमृतंं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनांमयच मे जीवातृंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिम्त्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं चं मे मधुं च मे सर्ग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्भिंद्यं च मे र्यिश्चं मे रायंश्च मे पुष्टं चे मे पुष्टिश्च मे विभु चे मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्च मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षिंतिश्च मे कूर्यवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्ष्चं मे व्रीहर्यश्च मे यवाश्च मे मापाश्च में तिलाश्च में मुद्रार्श्व में खुल्वाश्च में गोधूमाश्च में मुसुराश्च मे प्रियङ्गंवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामाकांश्च मे नीवारांश्च मे॥४॥ अश्मां च मे मृत्तिंका च मे गिरयंश्च मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च

मे वनस्पतंयश्च मे हिरंण्यं च मेऽयंश्च मे सीसंं च मे त्रपुंश्च मे र्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्चं म आपंश्च मे वीरुधंश्च म ओर्षधयश्च मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्च मे पुशव आर्ण्याश्च युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चं मे वित्तिश्च मे भूतं चं मे भूतिश्च मे वसुं च मे वसतिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च मु एमंश्च मु इतिश्च मे गतिंश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिंश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च मे पाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च मे म्रुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मेऽन्तरिक्षं च म् इन्द्रंश्च मे द्याश्चं म् इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म् इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म् इन्द्रंश्च मे॥६॥

अर्शुश्चं मे र्शिमश्च मेऽदाँ न्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्तश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे भ्रवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्नीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥
इध्मश्चं मे बुर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे
चम्साश्चं मे ग्राबाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च
मे द्रोणकलुशश्चं मे वायुव्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयश्च म्
आग्नींग्नं च मे हिव्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे
पचताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाका्रश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे

पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्वंरीर्ङ्गुलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्वं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा चं मे तपश्च म ऋतुश्चं मे व्रतं चं मेऽहोरात्रयों वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भांश्च मे वृथ्साश्चं मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवाचं मे दित्यौही चं मे पञ्चांविश्च मे पञ्चांवी चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्युवाचं मे तुर्योही चं मे पष्टवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वेहचं मेऽनृङ्कां चं मे धेनुश्चं म् आयुंर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेनं कल्पतां श्रुजेनं कल्पतां मनो यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतामारण।

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म् एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म् एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तिविश्शितिश्च मे नवंविश्शितिश्च म् एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्चच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शितिश्चं मे चतुंविश्शितिश्च मेऽष्टाविश्शितिश्च मे द्वात्रिश्शच मे षद्गिश्शच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्ञियश्चाऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥११॥

इडां देवुहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृहस्पतिंरुक्थामदानिं शरसिषद्विश्वेदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मातर्मा मा हि॰सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास शृश्रूषेण्यां मनुष्येंभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायैं पितरोऽनुंमदन्तु॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ पुरुषसूक्तम्॥

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतों वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेद॰ सर्वम्। यद्भूतं यच् भव्यम्। उतामृंतत्वस्येशांनः। यदन्नेनातिरोहंति॥ एतार्वानस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूर्रुषः। पादौंऽस्य विश्वां भूतानिं। त्रिपादंस्यामृतंं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुंषः। पादौं ऽस्येहाऽऽभंवात्पुनंः। ततो विश्वङ्कांक्रामत्। साशनानशने अभि॥ तस्माँद्विरांडंजायत। विराजो अधि पूर्रुषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पश्चाद्भमिमथों पुरः॥ यत्पुरुंषेण हविषाँ। देवा यज्ञमतंन्वत। वसन्तो अंस्याऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः॥ सप्तास्यांऽऽसन् परिधर्यः। त्रिः सप्त समिर्धः कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः। अबंध्नन् पुरुषं पशुम्॥ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञाथ्सेर्वहृतः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पश्र् इस्ता इश्चेत्रे वायुव्यान्। आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञार्थ्यवहर्तः। ऋचः सामांनि जिज्ञरे। छन्दा रेसि जिज्ञरे तस्मौत्। यजुस्तस्मोदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभयादंतः। गावों ह जिज्ञरे तस्मातु। तस्मौज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यद्धः। कतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाह। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणोंऽस्य मुखंमासीत्। बाह् रांजुन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पद्धार

शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रंश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिंक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः समंवर्तत। पुन्धां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथा लोका । अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवेर्णं तमसस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाजहारं। शकः प्रविद्वान् प्रदिशश्चतंस्रः। तमेवं विद्वानुमृतं इह भंवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ यज्ञेनं यज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह नाकं महिमानः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ अद्भः सम्भूतः पृथिव्ये रसाँच। विश्वकंर्मणः समवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विदर्धद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इह भंवति। नान्यः पन्थां विद्यतेऽयंनाय॥ प्रजापंतिश्वरति गर्भे अन्तः। अजार्यमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पदिमच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यों जातः। नमों रुचाय ब्राह्मये॥ रुचें ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा असन् वर्शे॥ ह्रीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौं। अहोरात्रे पार्खे। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मंनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

॥ॐ शान्तुः शान्तुः शान्तिः॥

॥ नारायणसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – १३)

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशंम्भुवम्। विश्वं नारायणं देवमुक्षरं परमं पदम्। विश्वतः परमान्नित्यं विश्वं नारायणः हिरम्। विश्वमेवेदं पुरुष्ट्तिद्वश्वमुपंजीवित। पितं विश्वंस्याऽऽत्मेश्वंर्ष् शाश्वंतः शिवमंच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मानं परायणम्। नारायणपंरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः। नारायण परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः। नारायणः परः। यचं किश्चिज्ञंगथ्सवं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा॥

अन्तंबिहिश्चं तथ्सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः। अनेन्तुमर्व्ययं कवि संमुद्रेऽन्तं विश्वशंम्भुवम्। पद्मकोश प्रतीकाश हृदयं चाप्यधोमुंखम्। अधों निष्ट्या विंतस्त्यान्ते नाभ्यामुंपरि तिष्ठंति। ज्वालमालाकुलं भाती विश्वस्यांऽऽयतनं महत्। सन्तंत ५ शिलाभिंस्तुलम्बंत्याकोशुसन्निंभम्। तस्यान्तें सुषि्र॰ सूक्ष्मं तस्मिन्थ्सर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य मध्ये महानंग्निर्विश्वाचिर्विश्वतोमुखः। सोऽग्रंभुग्विभंजन्तिष्ठन्नाहारमजरः कविः। तिर्यगूर्ध्वमंधः शायी रश्मयंस्तस्य सन्तंता। सन्तापयंति स्वं देहमापौदतलमस्तंकः। तस्य मध्ये विह्नंशिखा अणीयोध्वा व्यवस्थितः। नीलतोयदं-मध्यस्थाद्विद्युष्टेंखेव भास्वंरा। नीवारशूकंवत्तन्वी पीता भौस्वत्यणूपंमा। तस्यौः शिखाया मध्ये परमौत्मा व्यवस्थितः।

स ब्रह्म स शिवः स हरिः सेन्द्रः सोऽक्षंरः पर्मः स्वराट्॥ ऋतः सृत्यं पंरं ब्रह्म पुरुषं कृष्ण्पिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विंरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नर्मः।

नारायणायं विद्महं वासुदेवायं धीमहि। तन्नों विष्णुः प्रचोदयात्।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवीचं यः पार्थिवानि विममे रजार्रस् यो अस्कंभायदुत्तंर स्प्रिस्थं विचक्रमाणस्रोधोर्रुगयो विष्णोर्राटमिस् विष्णोः पृष्ठमस् विष्णोः श्रत्रेस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोर्धुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णवे त्वा॥

॥ॐ शान्तुः शान्तुः शान्तिः॥

॥विष्णुसूक्तम्॥

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजार्रस् यो अस्कंभायदुत्तंरर सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुंगायः॥

तदंस्य प्रियम्भिपाथां अश्याम्। नरो यत्रं देवयवो मदंन्ति। उरुक्रमस्य स हि बन्धुंरित्था। विष्णौः पदे पर्मे मध्व उथ्सः। प्र तिद्वष्णुंः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवंनानि विश्वाः। परो मात्रंया तनुवां वृधान। न ते महित्वमन्वंश्र्जवन्ति॥

उभे ते विद्य रजंसी पृथिव्या विष्णों देवत्वम्। प्रमस्यं विथ्मे। विचंक्रमे पृथिवीमेष पृताम्। क्षेत्रांय विष्णुर्मन्षे दशस्यन्। ध्रुवासों अस्य की्रयो जनांसः। उरुक्षिति स्जुजिनेमाचकार। त्रिर्देवः पृथिवीमेष पृताम्। विचंक्रमे शृत्वंसं महित्वा। प्र विष्णुरस्तु त्वस्स्तवीयान्। त्वेष इद्यंस्य स्थविरस्य नामं॥

।। भूसूक्तम् ।। (तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - १/प्रपाठकः - ५/अनुवाकः - ३)

भूमिंभूमा द्यौवंरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा। उपस्थें ते देव्यदितेऽग्निमंन्नादमन्नाद्यायाऽऽदंधे। आऽयङ्गौः पृश्चिंरऋमी-दसनन्मातरं पुनेः। पितरं च प्रयन्थ्सुवेः। त्रि शब्दाम वि रांजित वाक्पंतङ्गायं शिश्रिये। प्रत्यंस्य वह द्युभिः। अस्य प्राणादंपानत्यंन्तश्चंरति रोचना। व्यंख्यन् महिषः सुवंः॥

यत्त्वां कुद्धः पंरोवपं मृन्युना यदवंत्या। सुकल्पंमग्ने तत्तव पुनस्त्वोद्दीपयामसि। यत्ते मन्युपंरोप्तस्य पृथिवीमनुं दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसंवश्च समार्भरन्। मनो ज्योतिंर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ सिम्ममं देधातु। बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मांदयन्ताम्। सप्त ते अग्ने सिमधः सप्त जिह्वाः सप्तर्षयः सप्त धामं प्रियाणिं।

सप्त होत्राः सप्तधा त्वां यजन्ति सप्त योनीरापृंणस्वा घृतेनं। पुनेरूर्जा नि वेर्तस्व पुनेरग्न इषाऽऽयुषा। पुनेर्नः पाहि विश्वतः। सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वंस्व धारंया। विश्वफिन्नंया विश्वतस्परिं। लेकः सलेकः सुलेक्स्ते नं आदित्या आर्ज्यं जुषाणा वियन्तु केतः सकेतः सुकेत्स्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु विवस्वा ध अदितिर्देवंजूतिस्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु।

॥दुर्गा सूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – २

जातवेंदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदंः। स नंः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धुं दुरिताऽत्युग्निः॥१॥

तामृग्निवंणां तपंसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं कंर्मफलेषु जुष्टाँम्। दुर्गां देवी १ शरणमहं प्रपंद्ये सुतरंसि तरसे नर्मः॥२॥

अग्ने त्वं पारया नव्यों अस्मान्थ्स्वस्तिभिरतिं दुर्गाणि विश्वां। पूर्श्वं पृथ्वी बंहुला नं उुर्वी भवां तोकाय तनयाय शं योः॥३॥

विश्वांनि नो दुर्गहां जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरिताऽतिपर्षि। अग्ने अत्रिवन्मनंसा गृणानौंऽस्माकं बोध्यविता तुनूनांम्॥४॥

पृतना जित्र सहंमानमुग्रम्ग्नि हंवेम पर्माथ्स्थस्थांत्। स नंः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वा क्षामंद्देवो अति दुरितात्यग्निः॥५॥

प्रत्नोषिं कुमीड्यों अध्वरेषुं सुनाच् होता नव्यंश्च सर्थ्सि। स्वाश्चांग्ने तुनुवं पिप्रयंस्वास्मभ्यं च सौभंगुमायंजस्व॥६॥

गोभिर्जुष्टमयुजो निर्षिक्तं तवेन्द्र विष्णोरनुसश्चरेम। नाकंस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मादयन्ताम्॥७॥

> कात्यायनायं विद्महं कन्यकुमारि धीमहि। तन्नों दुर्गिः प्रचोदयात्॥

॥श्रीसूक्तम्॥

हिरंण्यवर्णां हिरंणीं सुवर्णरंजत्स्रजाम्। चन्द्रां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥१॥ तां म् आवंह् जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरंण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम्॥२॥ अश्वपूर्वां रंथम्ध्यां हुस्तिनांदप्रबोधिनीम्। श्रियं देवीमुपंह्वये श्रीमांदेवीर्ज्ञंषताम्॥३॥

कां सोऽस्मितां हिरंण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलंन्तीं तृप्तां तुर्पयंन्तीम्। पुद्मे स्थितां पुद्मवंर्णां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥४॥

चुन्द्रां प्रभासां युशसा ज्वलंन्तीं श्रियंं लोके देवर्जुष्टामुदाराम्। तां पद्मिनीमीं शरणमहं प्रपेद्येऽलुक्ष्मीमें नश्यतां त्वां वृणे॥५॥

आदित्यवंर्णे तपुसोऽधिजातो वनस्पतिस्तवं वृक्षोऽथ बिल्वः। तस्य फलानि तपुसा नुंदन्तु मायान्तरायाश्चं बाह्या अंलुक्ष्मीः॥६॥

उपैतु मां देवसुखः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे॥७॥

क्षुत्पिंपासामेलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नांशयाम्यहम्। अभूति-मसमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात्॥८॥ गुन्धुद्वारां दुंराधुरुषां नित्यपुंष्टां करीषिणींम्। ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥९॥

मनंसः काम्माकूतिं वाचः स्त्यमंशीमहि। पृश्नां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रंयतां यशः॥१०॥

कुर्दमेन प्रजाभूता मृथि सम्भव कुर्दम। श्रियं वासयं मे कुले मातरं पद्ममालिनीम्॥११॥

आपः सृजन्तुं स्निग्धानि चिक्कीत वंस मे गृहे। नि चं देवीं मातरं श्रियं वासयं मे कुले॥१२॥

आर्द्रां पुष्किरिणीं पुष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम्। सूर्यां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म आवंह॥१३॥

आर्द्रां यः करिणीं यृष्टिं पिङ्गलां पंद्ममालिनीम्। चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवह॥१४॥

तां म् आवंह् जातंवेदो लृक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वान विन्देयं पुरुषानुहम्॥१५॥

> मृहादेव्यै चं विद्महें विष्णुपृत्यै चं धीमहि। तन्नों लक्ष्मीः प्रचोदयाँत्॥१६॥

॥ मेधासूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – ४१-४४)

मेधादेवी जुषमांणा न आगाँद्विश्वाची भद्रा सुमनस्यमांना। त्वया जुष्टां नुदमाना दुरुक्तांन् बृहद्वंदेम विदर्थे सुवीराः। त्वया जुष्टं ऋषिर्भवति देवि त्वया ब्रह्मांऽऽगतश्रीरुत त्वयां। त्वया जुष्टश्चित्रं विंन्दते वसु सानों जुपस्व द्रविंणों न मेधे॥ मेधां मु इन्द्रों ददातु मेधां देवी सरस्वती। मेधां में अश्विनांवुभावार्धत्तां पुष्करस्रजा। अफ्सरासुं च या मेधा गंन्धर्वेषुं च यन्मनंः। दैवीं मेधा सरंस्वती सा माँ मेधा सुरभिंर्जुषता इ स्वाहाँ॥ आ माँ मेधा सुरभिंर्विश्वरूपा हिरंण्यवर्णा जर्गती जगम्या। ऊर्जस्वती पर्यसा पिन्वंमाना सा माँ मेधा सुप्रतींका जुषन्ताम्। मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय सूर्यो भ्राजों दधातु।

॥भाग्यसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् – ३/प्रश्नः – ८/अनुवाकम् – ९)

प्रातर्िम्ने प्रातिरन्द्र हवामहे प्रातिर्मित्रा वर्रुणा प्रातरिश्वना। प्रातर्भा पूषणं ब्रह्मणस्पितं प्रातः सोमंमुत रुद्र हुवेम॥१॥

प्रातुर्जितं भगमुग्र॰ हुवेम वयं पुत्रमदितेयीं विधर्ता। आर्ध्रश्चिद्यं मन्यमानस्तुरश्चिद्राजां चिद्यं भगं भुक्षीत्याहं॥२॥

भग प्रणेतुर्भग सत्यंराधो भगेमां धियमुदंव ददंन्नः। भग प्रणो जनय गोभिरश्वैर्भग प्र नृभिर्नृवन्तः स्याम॥३॥

उतेदानीं भगवन्तः स्यामोत प्रिपत्व उत मध्ये अहाँम्। उतोदिता मघवन्थ्सूर्यस्य वयं देवानार् सुमतौ स्याम॥४॥

भगं पुव भगंवा अस्तु देवास्तेनं वयं भगंवन्तः स्याम। तं त्वा भगु सर्व इञ्जोहवीमि स नो भग पुर पुता भंवेह॥५॥

समंध्वरायोषसोऽनमन्त दधिकावेव शुचंये पदायं। अर्वाचीनं वंसुविदं भगंं नो रथमिवाश्वावाजिन आवंहन्तु॥६॥

अश्वांवतीर्गोमंतीर्न उषासों वीरवंतीः सदंमुच्छन्तु भृद्राः। घृतं दुर्हाना विश्वतः प्रपीना यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः॥७॥

यो माँ ऽग्ने भागिन १ सन्तमथांभागं चिकीर्षति। अभागमंग्ने तं कुरु मामंग्ने भागिनं कुरु॥८॥

॥ पवमानसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् – १/प्रश्नः – ४/अनुवाकः – ८) (तैत्तिरीय संहिता काण्डम् – ५/प्रपाठकः – ६/अनुवाकः – १)

ॐ तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं युज्ञायं। गातुं युज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषुजम्। शं नों अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

द्धिकाळणों अकारिषम्। जिष्णोरश्वंस्य वाजिनः। सुर्भिनो मुखांकरत्। प्रण आयूर्धेष तारिषत्।

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महेरणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेह नंः। उशतीरिंव मातरंः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपों जनयंथा च नः॥

हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कृश्यपो यास्विन्द्रः। अग्निं या गर्भं दिधेरे विरूपास्ता न आपः शः स्योना भवन्तु॥

यासा<u>ष</u>् राजा वर्रुणो याति मध्ये सत्यानृते अंवपश्यं जनानाम्। मधुश्रुतः शुचेयो याः पावकास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

यासाँ देवा दिवि कृण्वन्ति भृक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ शिवनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तुनुवोपं स्पृशत त्वचं मे। सर्वारं अग्नीर रंफ्सुषदों हुवे वो मिय वर्चो बलमोजो नि धंत्त॥

पर्वमानः सुवर्जनः। पवित्रेण विचर्षणिः। यः पोता स पुंनातु मा। पुनन्तुं मा देवजुनाः। पुनन्तु मनेवो धिया। पुनन्तु विश्वं आयवंः। जातंवेदः पवित्रंवत्। पवित्रंण पुनाहि मा। शुक्रेणं देवदीद्यंत्। अग्ने ऋत्वा ऋतू रनुं। यत्तं पवित्रंमर्चिषिं। अग्ने वितंतमन्तुरा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। पवित्रेण सवेन चा इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागाँत्। यस्यै बह्वीस्तनुवों वीतपृष्ठाः। तया मदंन्तः सधमाद्येषु। वयः स्याम पतंयो रयीणाम्। वैश्वानरो रश्मिभिर्मा पुनातु। वार्तः प्राणेनेषिरो मंयो भूः। द्यावापृथिवी पर्यसा पर्योभिः। ऋतावंरी युज्ञिये मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितस्तृभिः। वर्षिष्ठैर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येन देवा अपुनत। येनाऽऽपो दिव्यं कर्शः। तेन दिव्येन ब्रह्मंणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पांवमानीरध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृत र रसम्। सर्व र स पूतमेश्ञाति। स्वदितं मांतरिश्वंना। पावमानीर्यो अध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृंत र रसम्। तस्मै सरंस्वती दुहे। क्षीर सर्पिर्मधूंदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पर्यस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतो रसः। ब्राह्मणेष्वमृतर् हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमथों अमुम्। कामान्थ्समेर्धयन्तु घृंतश्चतंः। ऋषिंभिः सम्भृंतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृतर् हितम्। येनं देवाः पवित्रेण। आत्मानं पुनते सदां। तेनं सहस्रंधारेण। पावमान्यः पुनन्तु मा। प्राजापत्यं पवित्रम्। श्वतोद्यांमर हिर्ण्मयम्। तेनं ब्रह्म विदों वयम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे। इन्द्रंः सुनीती सह मां पुनातु।

नः। देवीर्देवैः समाभृताः। पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि

सोमः स्वस्त्या वरुणः समीच्या। यमो राजा प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा मोर्जयंन्त्या पुनातु। भूर्भुवः सुवंः।

तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नों अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ आयुष्यसूक्तम्॥

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उंज्ञहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी। ईशानो देवः स न आयुंर्दधातु तस्मै जुहोमि हविषां घृतेन॥१॥

विभ्राजमानः सरिंरस्य मध्याद्रोचमानो घर्मरुचिंर्य आगात्। स मृत्युपाशानपनुंद्य घोरानिहायुषेणो घृतमंत्तु देवः॥२॥

ब्रह्मज्योतिर्ब्रह्मपत्नीषु गुर्भं युमाद्धात् पुरुरूपं जयुन्तम्। सुवर्णरम्भग्रहमंकमुर्च्यं तुमायुषे वर्धयामो घृतुन॥३॥

श्रियं लक्ष्मीमौबलामंम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनेंत्युदाहुः। तां विद्यां ब्रह्मयोनिर्ं सरूपामिहायुषे तर्पयामों घृतेन॥४॥

दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्यः सहस्रशो विश्वरूपां विरूपाः। ससूनवः सपतयः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुष्नताम्॥५॥

दिव्या गणा बहुरूपाँः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमध्नंन्तु वीरान्। तेभ्यो जुहोमि बहुधां घृतेन मा नः प्रजा॰ रीरिषो मौत वीरान्॥६॥

एकः पुरस्ताद्य इदं बभूव यतो बभूव भुवनंस्य गोपाः। यमप्येति भुवन साम्पराये स नो हविर्घृतमिहायुषेत्त देवः॥७॥

वसून् रुद्रांनादित्यान् मरुतोंऽथ साध्यान् ऋंभून् यक्षान् गन्धर्वाङ्श्च पितृ्ङ्ंश्च विश्वान्। भृगून् सर्पाङ्श्चाङ्गिरसोंऽथ सर्वान् घृत्र् हुत्वा स्वायुष्या महयांम शृश्वत्॥८॥ विष्णो त्वं नो अन्तंमः शर्मं यच्छ सहन्त्य। प्रतेधारां मधुश्रुत उथ्सं दहते अक्षितम्॥९॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

आयुंष्टे विश्वतों दधद्यम्ग्निवरिंण्यः। पुनंस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मर्रं सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषों जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रमभिरंक्षतादिमम्।

॥ नवग्रहसूक्तम् ॥

आ सत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयंत्रमृतं मर्त्यं च। हिर्ण्ययेन सविता रथेनाऽदेवो यांति भुवना विपश्यन्। अग्निं दूतं वृंणीमहे होतांरं विश्ववेदसम्। अस्य यज्ञस्यं सुऋतुम्॥ येषामीशे पशुपतिः पशूनां चतुंष्पदामुत चं द्विपदाँम्। निष्क्रींतोऽयं यज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यर्जमानस्य सन्तु॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय आदित्याय नमः॥१॥

अग्निर्मूर्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपा रेता रसि जिन्वति। स्योना पृंथिवि भवांऽनृक्षरा निवेशंनी। यच्छांनः शर्म सप्रथाः। क्षेत्रंस्य पतिंना वय हिते नेव जयामसि। गामश्वं पोषयिल्वा स नों मुडाती हशें॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥२॥

प्र वंः शुक्रायं भानवं भरध्व हव्यं मृतिं चाग्रये सुपूतम्॥ यो दैव्यांनि मानुंषा जनुङ्घ्यन्तर्विश्वांनि विद्यना जिगांति॥ इन्द्राणीमासुं नारिषु सुपत्नीमहर्मश्रवम्। न ह्यस्या अपुरश्चन जरसा मरंते पतिः॥ इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जर्नेभ्यः। अस्माकंमस्तु केवंलः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥३॥

आप्यांयस्व समेंतु ते विश्वतः सोम वृष्णियम्। भवा वार्जस्य

सङ्ग्थे॥ अप्स् मे सोमों अब्रवीदन्तर्विश्वांनि भेषुजा। अग्निं चं विश्वशंम्भुवमापंश्च विश्वभंषजीः। गौरी मिंमाय सिल्लानि तक्षती। एकंपदी द्विपदी सा चतुंष्पदी। अष्टापंदी नवंपदी बभूवुषीं। सहस्राक्षरा पर्मे व्योमन्। अधिदेवता प्रत्यिदेवता सहिताय सोमाय नमः॥४॥

उद्बंध्यस्वाग्ने प्रतिंजागृह्येनमिष्टापूर्ते स॰सृंजेथाम्यं चं। पुनः

कृण्व इस्त्वां पितरं युवांनम्न्वाता ईसीत्विये तन्तुंमेतम्॥ इदं विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे पदम्। समूंढमस्यपा इत्। विष्णों र्राटंमिस् विष्णों: पृष्ठमंसि विष्णों: श्रश्रेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोंधुंवमंसि वैष्णवमंसि विष्णांव त्वा। अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बुधाय नमः॥५॥ बृहंस्यते अतियद्यों अहाँद्विमद्विभाति कर्तुंम् अनेषु। यद्दीदयुच्छवंसर्तप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ इन्द्रंमरुत्व

इहं पाहि सोमं यथां शार्याते अपिंबः सुतस्य। तव प्रणीती तवं शूरशर्मन्नाविवासन्ति क्वयः सुयज्ञाः॥ ब्रह्मंजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचों वेन आवः। सबुप्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवः॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥६॥ शं नो देवीरभिष्टंय आपों भवन्तु पीतयें। शंयोरभिस्नंवन्तु

नः॥ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव।

39

यत्कांमास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु व्यः स्यांम् पत्यो रयीणाम्। इमं यंमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः किवश्स्ता वंहन्त्वेना रांजन् ह्विषां मादयस्व॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शनैश्चराय नमः॥७॥

कयां नश्चित्र आभुंवदूती सदावृंधः सखाः। कया शचिष्ठया वृता। आऽयङ्गोः पृश्चिरक्रमीदसंनन्मातर् पुनः। पितरं च प्रयन्थ्सुवंः। यत्तं देवी निर्ऋतिराब्बन्ध दामं ग्रीवास्वंविचर्त्यम्। इदं ते तद्विष्याम्यायुंषो न मध्यादथांजीवः पितुमंद्धि प्रमुंक्तः॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय राहवे नमः॥८॥

केतुं कृण्वन्नंकेतवे पेशो मर्या अपेशसैं। समुषद्भिरजायथाः॥ ब्रह्मा देवानां पद्वीः कंवीनामृषिर्विप्राणां मिह्षो मृगाणांम्। श्येनो गृध्राणा् इ स्विधित्विनाना् सोमः प्वित्रमत्येति रेभन्। (ऋक्) सचित्र चित्रं चितयन् तमस्मे चित्रक्षत्र चित्रतमं वयोधाम्। चन्द्रं र्यिं पुरुवीर बृहन्तं चन्द्रंचन्द्राभिर्गृणते युंवस्व॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय केतवे नमः॥९॥ ॥ॐ आदित्यादि नवग्रहदेवंताभ्यो नमो नमः॥

ादित्यादि नवग्रहदेवंताभ्यो नर्मो नर्मः। ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥ (तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् - ३/प्रश्नः - १)

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षेत्रं देवमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षुणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्तिं रुश्मयो यस्यं केतविः। यस्येमा विश्वा भुवंनानि सर्वां। स कृत्तिंकाभिरभिसंवसांनः। अग्निर्नो देवः सुविते दंधातु॥१॥

प्रजापंते रोहिणी वेंतु पत्नीं। विश्वरूपा बृहती चित्रभांनुः। सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेंम श्ररदः सवीराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तात्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति र हविषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्॥२॥

सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्। शिवं नक्षेत्रं प्रियमंस्य धाम। आप्यायंमानो बहुधा जर्नेषु। रेतः प्रजां यर्जमाने दधातु। यत्ते नक्षेत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ रांजन् प्रियतंमं प्रियाणांम्। तस्मैं ते सोम हविषां विधेम। शं नं एधि द्विपदे शं चतुंष्पदे॥३॥

आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां पतिरिघ्वयानांम्। नक्षंत्रमस्य हविषां विधेम। मा नः प्रजा रौरिष्-मोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परि णो वृणक्तु। आद्रा नक्षेत्रं जुषता १ हविर्नः। प्रमुश्रमानौ दुरितानि विश्वां। अपाघशर् सन्नुदतामरांतिम्॥४॥

देवा अभियंन्तु सर्वै। पुनेः पुनर्वो ह्विषां यजामः। एवा न देव्यदितिरन्वा। विश्वंस्य भूत्री जगेतः प्रतिष्ठा। पुनेर्वसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥ बृहस्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रमभि सम्बंभूव। श्रेष्ठो

पुनेर्नो देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनेर्वसू नः पुनरेतौं यज्ञम्। पुनेर्नो

पुरस्तांदुत मध्यतो नंः। बृह्स्पतिंनुः परि पातु पृश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्तयः स्याम॥६॥ इद ९ सुर्पेभ्यो हुविरस्तु जुष्टम्। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतंः। ये अन्तरिशं पृथितीं शियन्ति। ते नंः सुर्पासी हतमार्गमिष्टाः। ये

देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभेयं नो अस्तु। तिष्यंः

ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नेः सूर्पासो हवुमार्गमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापि सूर्पाः। ये दिवें देवीमन् सञ्चरन्ति। येषामाश्रेषा अनुयन्ति कामम्। तेभ्यः सूर्पभ्यो मधुमञ्जहोमि॥७॥

उपहूताः पितरो ये मघास्। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधार्भिर्युज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निद्या येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति। याः श्चे विद्य याः उं च न प्रविद्या। मघास् यज्ञः सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥

गवां पितः फल्गुंनीनामिस् त्वम्। तदंर्यमन्वरुणिमत्र चारुं। तं त्वां वयर संनिताररं सनीनाम्। जीवा जीवंन्तुमुप संविंशेम। येनेमा विश्वा भुवंनानि सिंजता। यस्यं देवा अनु सं यन्ति चेतः। अर्थमा राजाऽजर्स्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति॥९॥ श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनीस्तस्यं विनात्। अस्मर्स्यं क्षत्रमजर्भं सवीर्यम्। गोमदर्श्वदप् सर्त्रदेदः।

वित्तात्। अस्मभ्यं क्षत्रमजर्रं सुवीर्यम्। गोमदर्श्ववदुप् सन्नुदेह। भगो ह दाता भग इत्प्रदाता। भगो देवीः फल्गुनीरा विवेश। भगस्येत्तं प्रसवं गमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥१०॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वह्न् हस्त र् सुभगं विद्मनापंसम्। प्रयच्छेन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छे। हस्तः प्रयंच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन् प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारंमुद्य संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवाति युज्ञम्॥११॥

त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्येति चित्राम्। सुभः संसं युव्तिः रोचंमानाम्। निवेशयंत्रमृतान्मर्त्याः श्रेश्च। रूपाणि पि्श्शन् भुवंनानि विश्वाः। तत्रस्त्वष्टा तदुं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तन्नः प्रजां वीरवंतीः सनोतु। गोभिर्नो अश्वैः समनक्तु यज्ञम्॥१२॥

वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्टांम्। तिग्मश्ंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। स्मीरयन् भवंना मात्रिश्वां। अप द्वेषार्रसि नुदतामरांतीः। तन्ने वायुस्तद् निष्टां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अस्तु मह्मम्। तन्नों देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वां॥१३॥ दूरमस्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणुतां तद्विशांखे।

तन्नों देवा अनुंमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ। विषूचः शत्रूनप् बाधंमानौ। अप् क्षुधं नुदतामरांतिम्॥१४॥

पूर्णा पश्चादुत पूर्णा पुरस्तौत्। उन्मंध्यतः पौर्णमासी जिंगाय।

तस्यां देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवृतिः सजोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वाः। उरुं दुहां यजमानाय यज्ञम्॥१५॥ ऋखास्मं हव्यैर्नमंसोप्सद्यं। मित्रं देवं मित्र्धेयंं नो अस्तु।

ऋष्धास्म ह्व्यनमसापुसधा । मृत्र द्व । मृत्र्यय ना अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शृतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैर्न्तरिक्षे॥१६॥

इन्द्रौं ज्येष्ठामन् नक्षंत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्ये तृतारं। तस्मिन्वयम्मृतं दुहांनाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुरन्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीढुषें। इन्द्रांय ज्येष्ठा मधुमृद्दुहांना। उुरुं कृणोतु यजमानाय लोकम्॥१७॥

मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिनिक्षेत्रं पृशुभिः समंक्तम्। अहंर्भूयाद्यजमानाय मह्यम्। अहंर्नी अद्य सुंविते देधातु। मूलं नक्षेत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजायै शिवमस्तु मह्यम्॥१८॥ या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवुः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शक्ष् स्योना भवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांस्चीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शक्ष् स्योना भवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृश्भ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कृन्यां युव्तयः सुपेशंसः। कृर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान् देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपं यान्तु यज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजंयथ्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूं च् सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वह्रंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्॥२१॥

शृण्वन्तिं श्रोणाममृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्वणोमि वाचम्। मृहीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचींमेनाः ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। मृहीं दिवं पृथिवीम्न्तिरक्षिम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्यः श्लोकं यजमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः।

क्षत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षत्राणाः शतिमेष्ववसिष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणतो दीर्घमायुः। शतः सहस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयात्। तन्नो विश्वं अभि संयन्तु देवाः। तन्नो नक्षत्रः शतिभेषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि॥२४॥ अज एकपादुदंगात्पुरस्तात्। विश्वां भूतानि प्रति मोदंमानः।

ते युज्ञं पाँन्तु रजंसः पुरस्ताँत्। संवथ्सरीणंमुमृत ई स्वस्ति। युज्ञं नंः पान्तु वसंवः पुरस्ताँत्। दक्षिणतोऽभियन्तु श्रविंष्ठाः। पुण्यं

नक्षंत्रम्भि संविंशाम्। मा नो अरातिरुघशुरुसाऽगन्॥२३॥

तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वे। प्रोष्ठपदासो अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजंमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुह्दगुन्द्याम्। त॰ सूर्यं देवम्जमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे॥२५॥

अहिंबुंध्रियः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राँह्मणाः सोंम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासों अभि रंक्षन्ति सर्वें। चृत्वार् एकंम्भि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदास् इति यान् वदंन्ति। ते बुंध्रियं परिषद्यई स्तुवन्तंः। अहिई रक्षन्ति नर्मसोपसद्यं॥२६॥

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ। इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान् पृशून् रेक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षंन्तौ बह्धा विरूपम। वाजर् सनतां यजमानाय यज्ञम॥२७॥ तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षंत्र १ ह्विषा यजन्तौ। मध्या सम्पृक्तौ यज्ञुषा समक्तौ। यौ देवानां भिषजौ हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूतावमृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्याम्॥२८॥

नक्षत्रसूक्तम्

अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचेष्टाम्। लोकस्य राजां मह्तो महान् हि। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यविश्चन्त देवाः। तदस्य चित्र १ हविषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥२९॥

निवेशंनी सङ्गमंनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसून्यावेशयंन्ती। सहस्रपोष स्मुभगा रर्गणा सा न आगुन्वर्चसा संविदाना॥ यत्तें देवा अद्धर्भाग्धेयममांवास्ये संवसंन्तो महित्वा। सा नों युज्ञं पिपृहि विश्ववारे रियं नों धेहि सुभगे सुवीरम्॥३०॥

॥ गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्॥

ॐ भृद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैंस्तुष्टुवाः संस्तृनूभिः। व्यशेम देविहतं यदायुः। स्वस्ति न् इन्द्रों वृद्धश्रेवाः। स्वस्ति नंः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

ॐ नर्मस्ते गणपतये। त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वंमिस। त्वमेव केवलं कर्तांऽसि। त्वमेव केवलं धर्तांऽसि। त्वमेव केवलं हर्तांऽसि। त्वमेव सर्वं खल्विदं ब्रह्मासि। त्वं साक्षादात्मांऽसि नित्यम्॥१॥

ऋंतं वच्मि। संत्यं वच्मि॥२॥

अवं त्वं माम्। अवं वृक्तारम्ं। अवं श्रोतारम्ं। अवं दातारम्ं। अवं धातारम्। अवानूचानमंव शिष्यम्। अवं पृश्चात्तात्। अवं पुरस्तात्। अवोत्तरात्तात्। अवं दक्षिणात्तात्। अवं चोर्ध्वात्तात्। अवाधरात्तात्। सर्वतो मां पाहि पाहिं समुन्तात्॥३॥

त्वं वाङ्मयस्त्वं चिन्मयः। त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः। त्वं सचिदानन्दाद्वितीयोऽसि। त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। त्वं ज्ञानमयो विज्ञानमयोऽसि॥४॥

सर्वं जगदिदं त्वत्त्वों जायते। सर्वं जगदिदं त्वत्त्वेस्तिष्ठति। सर्वं जगदिदं त्विये लयंमेष्यति। सर्वं जगदिदं त्विये प्रत्येति। त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो नुभः। त्वं चत्वारि वाक्परिमितां पदानि॥५॥

त्वं गुणत्रंयातीतः। त्वम् अवस्थात्रंयातीतः। त्वं देहत्रंयातीतः। त्वं कालत्रंयातीतः। त्वं मूलाधारस्थितीऽसि नित्यम्। त्वं शक्तित्रंयात्मकः। त्वां योगिनो ध्यायंन्ति नित्यम्। त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम्॥६॥

गुणादीं पूर्वमृचार्य वर्णादीं तद्नन्तरम्। अनुस्वारः पंरतरः। अर्धेन्दुलसितम्। तारेण ऋद्धम्। एतत्तव मनुस्वरूपम्। गकारः पूर्वरूपम्। अकारो मध्यंमरूपम्। अनुस्वारश्चौन्त्य-रूपम्। बिन्दुरुत्तररूपम्। नादः सन्धानम्। सर्श्हिता सन्धः। सेषा गणेशविद्या। गणंक ऋषिः। निचृद्गायंत्रीच्छुन्दः। श्रीमहागणपतिर्देवता। ॐ गं गणपतये नर्मः॥७॥

एकदन्तायं विद्महें वऋतुण्डायं धीमहि। तन्नों दन्ती प्रचोदयाँत्॥८॥

एक्दन्तं चंतुर्ह्स्तं पाशमंङ्कश्यधारिणम्। रदं च वरंदं ह्स्तैर्बिभाणं मूषक्ष्वजम्॥

रक्तं लुम्बोदेरं शूर्पकुर्णकं रंक्तवाससम्। रक्तंगन्थानुंलिप्ताङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम्॥ भक्तांनुकम्पिनं देवं जगत्कांरणमच्युंतम्। आविर्भूतं चं सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुंरुषात्परम्। एवं ध्यायतिं यो नित्यं स योगी योगिनां वरः॥९॥

नमो व्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्नविनाशिने शिवसुताय श्रीवरदमूर्तये नमो नमः॥१०॥

एतदथर्वशीर्षं योऽधीते। स ब्रह्मभूयायं कल्पते। स सर्वविद्रैनं बाध्यते। स सर्वतः सुखंमध्ते। स पश्चमहापापात् प्रमुच्यते। सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाश्यति। प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाश्यति। सायं प्रातः प्रयुआनो अपापो भ्वति। सर्वत्राधीयानोऽपविद्रों भवति। धर्मार्थकाममोक्षं चं विन्दति। इदमथर्वशीर्षमशिष्यायं न देयम्। यो यदि मोहाद्दास्यति स पापीयान् भ्वति। सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते तं तमनेनं साध्येत्॥११॥

अनेन गणपितमिभिषिश्चिति स वाग्मी भवृति। चतुर्थ्यामनश्चन् जपित स विद्यांवान् भविति। इत्यथर्वणवाक्यम्। ब्रह्माद्यावरणं विद्यान्न बिभेति कदांचनेति॥१२॥

यो दूर्वाङ्कुरैर्यजिति स वैश्रवणोपंमो भ्वति। यो लाजैर्यजिति स यशोवान् भवति स मेधावान् भवति। यो मोदकसहस्रेण यजित स वाञ्छितफलमंवाप्नोति। यः साज्यसमिद्भिर्यजति स सर्वं लभते

स सर्वं लभते॥१३॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्रांहयित्वा। सूर्यवर्चस्वीं भवति।

सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासन्निधौ वा जस्वा सिद्धमन्त्रों भवति। महाविघात् प्रमुच्यते। महादोषात् प्रमुच्यते। महापापात् प्रमुच्यते। महाप्रत्यवायात् प्रंमुच्यते। स सर्वविद्भवति स सर्वविद्भवति। य एंवं वेद। इत्युंपनिषंत्॥१४॥

सह नांववतु। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्विनाऽवधीतमस्तु मा विद्विषावहै॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः॥

अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयता र्याः सर्चतां नः शचीपतिः॥१॥ परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतरो देवयानात। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजा रीरिषो मोत वीरान्॥२॥

वार्तं प्राणं मनसाऽन्वा रंभामहे प्रजापंतिं यो भुवनस्य गोपाः। स नो मृत्योस्रायतां पात्व १ हंसो ज्योग्जीवा जुरामंशीमहि॥३॥ अमुत्र भूयादध् यद्यमस्य बृहंस्पते अभिशंस्तेरमुं अः।

प्रत्यौहतामिश्वनां मृत्युमंस्माद्देवानांमग्ने भिषजा शचींभिः॥४॥

हरिष् हरेन्तमनुयन्ति देवा विश्वस्थेशनि वृष्भं मतीनाम्। ब्रह्म

सरूपमनुमेदमागादयंनं मा विवधीर्विक्रमस्व॥५॥

शल्कैर्ग्निर्मिन्धान उभौ लोकौ संनेम्हम्। उभयौर्लोकयोर्-ऋध्वाऽति मृत्युं तराम्यहम्॥६॥

मा छिंदो मृत्यो मा वंधीर्मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा में रीरिष आयुंरुग्र नृचक्षंसं त्वा हुविषां विधेम॥७॥

मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उिश्वातम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुन्वों रुद्र रीरिषः॥८॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अर्श्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥९॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परिता बंभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयङ् स्याम् पतयो रयीणाम्॥१०॥

यतं इन्द्र भयांमहे ततों नो अभयं कृधि। मधंवन्छ्ग्धि तव तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जिह॥११॥ स्वस्तिदा विशस्पतिंवृत्रहा विमृधों वृशी। वृषेन्द्रंः पुर एंतु नः स्वस्तिदा अभयङ्करः॥१२॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वा्रुकिमिव् बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतांत्॥१३॥

अपंमृत्युमपृक्षुधम्। अपेतः शुपर्थं जिहि। अधां नो अग्न आवंह। रायस्पोषर् सहस्रिणम्॥१४॥

ये ते सहस्रम्युतं पाशाः। मृत्यो मर्त्याय हन्तेवे। तान् यज्ञस्यं माययाः। सर्वानवयजामहे॥१५॥

जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदंः। स नंः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धुं दुरिताऽत्यग्निः॥१६॥

भूर्भुवः स्वंः। ओजो बलम्। ब्रह्मं क्षुत्रम्। यशो महत्। स्त्यं तपो नाम। रूपमृग्तम्। चक्षुः श्रोत्रम्। मन् आयुः। विश्वं यशो मृहः। समं तपो हरो भाः। जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पृष्टिं ददंदभ्यावंवृथ्स्व॥१७॥

मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धतां भूः। मृत्युर्नश्यत्वायुर्वर्धतां भुवंः।

मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धता ५ सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भूर्भवः सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धताम्॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् – ४/प्रपाठकः – ३/अनुवाकः – १५)

हिर्ष् हर्गन्तमनुयन्ति देवाः। विश्वस्येशानं वृष्भं मंतीनाम्। ब्रह्म सर्रूपमनुमेदमागात्। अयंनं मा विवंधीर्विक्रंमस्व। मा छिंदो मृत्यो मा वंधीः। मा मे बलं विवृहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा मे रीरिष् आयुंरुग्र। नृचक्षंसं त्वा ह्विषां विधेम। सद्यश्चंकमानायं। प्रवेपानायं मृत्यवे॥१॥

प्रास्मा आशां अशृण्वन्। कामेनाजनयुन्पुनः। कामेन मे काम् आगाँत्। हृदंयाद्भृदंयं मृत्योः। यदमीषांमदः प्रियम्। तदैतूपमाम्भि। परं मृत्यो अनु परेहि पन्थाँम्। यस्ते स्व इतंरो देवयानाँत्। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि। मा नः प्रजा र्रीरिषो मोत वीरान्। प्र पूर्वं मनसा वन्दंमानः। नाधंमानो वृष्मं चंर्षणीनाम्। यः प्रजानांमेकुराण्मानुंषीणाम्। मृत्युं यंजे प्रथमजामृतस्यं॥२॥

॥ महान्यासः॥

॥ पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्॥

ओङ्कारमन्नसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः। कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥ नमस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमः॥ या त् इषुः शिवतंमा शिवं बुभूवं ते धनुः। शिवा शेरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं ङं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवर्ते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्।
महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥
अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयता रियः स च तान्नः शचीपतिः।

(SOUTH)

चं छं जं झं ञं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

> शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्। शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥

ॐ। निधंनपतये नमः। निधंनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय नमः। ऊर्ध्वालङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यालङ्गाय नमः। सुवर्णाय नमः। दिव्याय नमः। दिव्याय नमः। दिव्यात्रङ्गाय नमः। भविलङ्गाय नमः। शर्वाय नमः। दिव्यात्रङ्गाय नमः। शर्वाय नमः। शर्वात्रङ्गाय नमः। शर्वालङ्गाय नमः। शर्वालङ्गाय नमः। शर्वालङ्गाय नमः। ज्वलाय नमः। ज्वललङ्गाय नमः। आत्माय नमः। आत्मलङ्गाय नमः। परमाय नमः। परमलङ्गाय नमः। एतथ्सोमस्यं सूर्यस्य सर्वलिङ्गःई स्थाप्यति पाणिमन्नं पिवृत्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुिकः कण्ठभूषणम्। वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु॥

(NORTH) तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवर्ते रुद्राय।

उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्। यिक्षङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥ प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायुस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्॥

तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

संवर्ताग्नि-तटित्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणम् गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्। अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकम् वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वैभ्यः सर्वृशर्वैभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ कालाभ्रभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणम् कर्णोद्धासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिन्नदंष्ट्राङ्कुरम्। सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरम् वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम्॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः।
भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्धंवाय नर्मः॥
प्रालेयाचलिमन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभम्
भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् ।
विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयम्
वन्देऽहं सकलं कलङ्करिहतं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥
ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमेः॥

गौरं कुङ्क्षुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलम् भ्रूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्। स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतम् वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वऋं हरस्योत्तरम्॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षिट्ठंशतत्त्वाधिकम् तस्माद्त्तर-तत्त्वमक्षरमिति ध्येयं सदा योगिभिः। ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परम् वन्दे पश्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥

॥ केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ शिखाये नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वं उन्तरिक्षे भवा अधि। तेषा र सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

हर्सः शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्षसद्धोतां वेदिषदितिंथिर्दुरोण्सत्।

नृषद्वंरसदंत्सद्योम्सद्जा गोजा ऋत्जा अंद्रिजा ऋतं बृहत्॥ भ्रवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमीव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैश्वन्तायं च। कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।

वीरान्मा नों रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ नासिकायै 1 नमः॥ (NOSE)

निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। मुखाय नमः॥ (FACE)

नुखाय ननः॥ (FACE) नीलंग्रीवाः शितिकण्ठौः शर्वा अधः, क्षंमाचराः।

तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिव ५ रुद्रा उपंश्रिताः।

¹नासिकाभ्यां

तेषार् सहस्रयोज्नेऽवधन्वानि तन्मसि॥ उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या तें हेतिर्मीं दुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिञ्जुज॥ उपबाहभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परि णो रुद्रस्यं हेतिर्वृंणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निषक्षिणः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नमः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमेः॥ तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)
अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोर्घोरतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS)

तत्पुरुंषाय विदाहें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयात॥

तमा रुद्रः प्रयापयात्॥

अनामिकाभ्यां न्मः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS) ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभृतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-

ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्त सदाशिवोम्॥

किनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतये-ऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतये नमो नमः॥ करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥(RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT

AND BACK)

नमों वः किरिकेभ्यों देवाना हदंयेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमों गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नमंः॥

पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमंः॥

कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नर्मः॥

पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धर्नुः कपर्दिनो विशंल्यो बार्णवा र उत। अनेशन्नस्येषंव आभुरस्य निषङ्गर्थिः॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रें भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं ह्विषां विधेम॥ नाभ्ये नमः॥ (NAVEL)

मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंरु पिनांकं बिभ्रदा

गहि॥ कट्ये नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः।

तेषा र सहस्रयोज्नेऽव्धन्वानि तन्मसि॥ गुह्माय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवेदा अक्षरं पर्म पुदम्। सार शिरोसि माना भागापन्नं करोत माम

वेदांना १ शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥ अपानाय नमः॥ (ANUS)

मा नों मुहान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं

ऊरुभ्यां नमः॥ (THIGHS)

उक्षितम्।

पुष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं पुरो मूर्जवतोऽती-ह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥

मा नों वधीः पितरं मोत मातरंं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥

जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

स्रमृष्ट् जिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता। बृहंस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार्थ अपबाधंमानः॥ जङ्गाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः।

तेषा १ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥ (FEET)

अध्यंवोचदधिवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्।

अही ईश्च सर्वां ञ्चम्भय्-न्थ्सर्वांश्च यातुधान्यः॥

कवचाय हुम्॥ (Cross hands across chest with tips of fingers

TOUCHING SHOULDERS)

नमों बिल्मिनें च कव्चिनें च नमः श्रुतायं च श्रुतस्नेनायं च॥ उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL) नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकरं नमः॥ नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERSACROSS

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्त्रियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ अस्त्राय फट्॥ (SLAP INDEXAND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND

य पुतावंन्तश्च भूयार्श्सश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषार्श्व सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS AROUND SELF)

॥ मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः॥

ॐ मूर्भे नमः। नं नासिकाय² नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्ये नमः। यं पादाभ्यां नमः।

 $^{^{2}}$ नासिकाभ्यां

॥पादादिमूर्घान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः॥

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

वामुदेवाय नर्मां ज्येष्ठाय नर्मः श्रेष्ठाय नर्मो रुद्राय नमः कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभृतदमनाय नमों मनोन्मंनाय नमेः॥ ऊरुभ्यां नमः॥

अघोरैम्योऽथ घोरैम्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिंपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ हंस हंस मुर्धे नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

अस्य श्री हंसगायत्री महामन्नस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः। अव्यक्त गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥ परमहंस-प्रसाद-सिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसूं मध्यमाभ्यां नमः। हंसैं अनामिकाभ्यां नमः। हंसौं किनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा। हंसूं शिखायै वषट्। हंसैं कवचाय हुम्। हंसौं नेत्रत्रयाय वौषट्। हंसः अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्। पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥

> हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥ हुंस् हुंसायं विद्महें परमहुंसायं धीमहि। तन्नों हंसः प्रचोदयाँत्॥ (एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्र्याद्धंसो नाम सदाशिवः। एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

॥दिक् सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[ॐ] लं। त्रातारमिन्द्रंमवितारमिन्द्र हवेहवे सुहव शूरमिन्द्रम्। हुवे नु शुक्रं पुरुह्तमिन्द्रई स्वस्ति नो मुघवा धात्विन्द्रः॥

लं भूर्भुवः सुर्वः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो भवत्॥ [इन्द्रः संरक्षत्॥]

|| 8 ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। त्वन्नों अग्ने वर्रुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः। यजिष्ठो वहिंतमः शोश्ंचानो विश्वा द्वेषा रसि प्रमुंमुग्ध्यस्मत्॥ रं भूर्भुवः सुर्वः। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतयेऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभृषिताय

उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः संरक्षतु॥] || २ ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मों] हं। सुगं नः पन्थामभेयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजां।

यस्मिन्नेनमभ्यषिश्चन्त देवाः। तदस्य चित्र १ हविषां यजाम॥

हं भूर्भुवः सुर्वः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥] ॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[भं] षं। असुन्वन्त्मयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कंर्स्यान्वेषि। अन्यम्स्मिदिच्छ् सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यंमस्तु॥ षं भूर्भुवः सुवंः। निर्ऋतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निर्ऋतिः संरक्षतु॥] ॥४॥ ॐ भूर्भुवः सुवृरोम्।

ज्य नूतुप् तुप्रान्। [गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमानुस्तदा शाँस्ते यजंमानो हविर्भिः।

अहंडमानो वरुणेह बोध्युर्रुशश्स मा न आयुः प्रमीषीः॥ वं भूर्भुवः सुवंः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वरुणः संरक्षतु॥] ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

|| 4 ||

[वं] यं। आ नो नियुद्धिः शतिनीभिरध्वरम्। सहस्रिणीभिरुपंयाहि यज्ञम्।

वायों अस्मिन् हविषिं मादयस्व। यूयं पांत स्वस्तिभिः सदां नः॥ यं भूर्भुवः सुवंः। वायवे साङ्क्ष्यध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय संशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षत्॥] || & ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[तें] सं। वय सोम व्रते तर्व। मनस्तनूषु बिभ्रतः।

प्रजावंन्तो अशीमहि॥

सं भूर्भुवः सुर्वः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥] 1101

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[रुं] शं। (ऋक्) तमीशानं जगंतस्तस्थुषस्पतिम्। धियं जिन्वमवंसे

³नासिकयोः स्थाने

पूषा नो यथा वेदंसामसंद्वधे रेक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥

शं भूर्भुवः सुर्वः। ईशानाय त्रिशुलहस्ताय भूताधिपतये

हमहे वयम्।

भृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

वरदो भवतु॥ [ईशानः संरक्षतु॥]

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भर्रहतौ

सजोषाः ।

खं भूर्भुवः सुर्वः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

भवत्॥ [ब्रह्मा संरक्षत्॥] ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

यच्छानः शर्म सप्रथाः॥

हीं भूर्भुवः सुर्वः। विष्णवे चऋहस्ताय नागाधिपतये गरुडवाहनाय

वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-ईशानदिग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो

11211

यः शंस्तेते स्तुवते धार्यि पज्र इन्द्रंज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥

ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्प्निस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो

11911 [यं] हीं। स्योना पृथिवि भवांऽनृक्षरा निवेशंनी।

साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय

उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने हीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥] ॥१०॥

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ विभूरंसि प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिखास्थाने रुद्राय नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ आं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ विह्रेरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ इं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ श्वात्रोंऽसि प्रचेता रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ इं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मूर्प्निस्थाने रुद्राय नमः॥३॥ ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ईं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ तुथोंऽसि विश्ववेदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ईं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ उं। नमः शम्भवें च मयोभवें च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतराय च॥ उशिगंसि कवी रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ उं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नेत्रयोः⁴ स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऊं। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ अङ्कारिरिस बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि सीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऋं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय

 $^{^4}$ भू

नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऋं। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतराय च॥ शुन्थ्यूरंसि मार्जालीयो रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऌं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऌं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ॡं। नमः शम्भवें च मयोभवें च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतराय च॥ परिषद्योऽसि पवंमानो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॡं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। ॐ एं। नमः शम्भवें च मयोभवें च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ प्रतक्कांऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ एं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऐं। नमः शम्भवें च मयोभवें च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऐं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ॐ। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ऋतथांमाऽसि सुवंज्योंती रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मा हि॰सीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ औं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधामा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ औं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अजौंऽस्येकंपाद्रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां नमः॥१६॥

हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥१५॥ ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अः। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्क्ररायं च नमः शिवायं च शिवतराय च॥ अहिंरिस बुप्नियो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अः [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। पादयोः स्थाने रुद्राय

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति। ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शािकनी-डािकनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

॥ गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः॥

मनो ज्योतिंर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ र सिम्मं देधातु। या इष्टा उषसो निम्नुचेश्च ताः सन्देधामि ह्विषां घृतेनं॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबौध्यग्निः स्मिधा जनानां प्रति धेनुमिवाऽऽयतीमुषासम्। यह्वा इंव् प्रव्यामुज्जिहानाः प्रभानवंः सिस्रते नाक्मच्छं॥ नाभ्यै नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्।

अपार रेतारेसि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥ मूर्धानं दिवो अंरुतिं पृंथिवया वैश्वानुरमृतायं जातमृग्निम्।

क्वि सम्राज्यमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभि-वंस्ताम्। उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं ददंदभ्याववृथ्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मौत्मन्वदंसृजत। तदंकामयत। समात्मनां पद्येयेतिं। आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं दश्म १ हृतः प्रत्यंशृणोत्। स दशंहूतोऽभवत्। दशंहूतो हु वै नामैषः। तं वा एतं दशंहूत् १ सन्तम्। दशंहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं सप्तम १ हूतः प्रत्यंशृणोत्।

स सप्तहंतोऽभवत। सप्तहंतो ह वै नामैषः। तं वा एत॰ सप्तहंत॰

सन्तम्। सप्तह्येतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मै षष्ठ १ हृतः प्रत्यंश्रणोत्। स षड्ढूंतोऽभवत्। षड्ढूंतो हु वै नामैषः। तं वा एत १ षड्ढूंत १ सन्तम्। षड्ढ्योतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मै पञ्चम ह्तः प्रत्यंश्वणोत्। स पञ्चंहूतोऽभवत्। पञ्चंहूतो हु वै नामैषः। तं वा पृतं पञ्चंहूत् ह् सन्तम्। पञ्चंहोतेत्याचंक्षते पुरोक्षंण। पुरोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं चतुर्थः हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स चतुर्हतोऽभवत्। चतुर्हतो हु वै नामैषः। तं वा एतं चतुर्हतून् सन्तम्। चतुर्हीतेत्याचंक्षते प्रोक्षण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

तमंत्रवीत्। त्वं वै मे नेदिष्ठः हूतः प्रत्येश्रौषीः। त्वयैनानाख्यातार् इति। तस्मान्नु हैनाः श्चतुं रहोतार् इत्याचंक्षते। तस्मांच्छुश्रूषः पुत्राणाः हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो ब्रह्मंणो भवति। य एवं वेदं। आत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिगृहीतम्मृतेन सर्वम्ं। येनं यज्ञस्रायतें सप्तहोता तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥

येन कर्माणि प्रचरेन्ति धीरा यतो वाचा मनसा चारु यन्ति। यथ्सम्मित्मनुंस्यन्तिं प्राणिनुस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥ येन कर्माण्यपसो मनीषिणो युज्ञे कृण्वन्ति विदर्थेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षम्नतः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३॥ यत्प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिश्च यज्योतिरन्तरमृतं प्रजासुं। यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥ सुषारथिरश्वानिव यन्मंनुष्यांन्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हृत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥५॥ यस्मिनृचः साम् यजू ५ षि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मि इश्वित्त सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥६॥ यदत्रं षष्ठं त्रिशत र सुवीरं यज्ञस्यं गृह्यं नवनावमाय्यम्। दर्श पश्च त्रि श्वतं यत्परं च तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥७॥ यञ्जाग्रंतो दूरमुदैति देवं तदं सुप्तस्य तथैवैति। दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥८॥ येनेदं विश्वं जगतो बभूव ये देवापि महतो जातवेदाः। तदेवाग्निस्तमंसो ज्योतिरेकं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥९॥ येनु द्यौः पृथिवी चान्तरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशंश्व। येनेदं जगद्याप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१०॥ ये मंनो हृदंयं ये चं देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यर्शिमः। ते श्रोत्रे चक्षुंषी स्रश्चरंन्तं तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥११॥
अचिन्त्यं चाप्रमेयं च व्यक्ताव्यक्तपरं च यत्।
सूक्ष्मांथ्सूक्ष्मतंरं ज्ञेयं तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१२॥
एकां च दश शतं चं सहस्रं चायुतं च

नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यंर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तंश्च परार्धश्च तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥१३॥

ये पंश्च पृश्चाद्श शृत १ सहस्रंमयुत् न्यंर्बुदं च। ते अग्निचित्येष्टंकास्त १ शरींर् तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१४॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तंमादित्यवर्णं तमंसः परंस्तात्। यस्य योनिं

परिपश्यंन्ति धीरास्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१५॥ यस्येदं धीराः पुनन्तिं क्वयों ब्रह्माणंमेतं त्वां वृणत् इन्दुंम्। स्थावरं जङ्गंमं द्यौरांकाशं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१६॥

परौत्परतंरं चैव यत्परौचैव यत्परम्। यत्परौत्परंतो ज्ञेयं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१७॥

परौत्परतंरो ब्रह्मा तृत्परौत्पर्तो हंरिः। तत्परोत्परंतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१८॥

या वेदादिषुं गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी। ऋग्यजुंः सामाथर्वेश्च तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१९॥ यो वैं देवं महादेवं प्रणवंं पर्मेश्वरम्। यः सर्वे सर्ववेदेश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२०॥

प्रयंतः प्रणंवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तंमम्। ओङ्कारं प्रणंवात्मानं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२१॥

योऽसौं सर्वेषुं वेदेषु पठातें ह्यज् इश्वंरः। अकायों निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२२॥

गोभिर्जुष्टं धर्नेन् ह्यायुंषा च् बलेंन च। प्रजयां पृश्जिः पृष्कराक्षं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२३॥ कैलांसशिखंरे रम्ये शङ्करंस्य शिवालंये।

देवतास्तत्रं मोदन्ते तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२४॥ विश्वतंश्वक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतंस्पात्। सं बाहुभ्यां नर्मति सम्पतंत्रैर्द्यावांपृथिवी जनयन्देव एकस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२५॥

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धंनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२६॥

चतुरों वेदानंधीयीत् सर्वशांस्त्रम्यं विदुः। इतिहासपुराणानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२७॥

मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवो रुद्र रीरिषस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२८॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२९॥ ऋत र सत्यं पेरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्। ऊर्ध्वरेतं विंरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३०॥ कद्रुद्राय प्रचेतसे मीढुष्टंमाय तव्यंसे। वो चेम शन्तंम १ हृदे। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्में रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३१॥ ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचौ वेन आवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३२॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूवं। य ईशे अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मै देवायं हविषां विधेम तन्मे मर्नेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३३॥ य औत्मदा बेलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रशिषं यस्यं देवाः। यस्यं छायाऽमृतं यस्यं मृत्युः कस्मै देवायं

ह्विषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश् तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३५॥

गुन्धद्वारां दुंराधर्षां नित्यपुंष्टां करीषिणींम्। ईश्वरीर्रं सर्वभूतानां तामिहोपेह्वये श्रियं तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३६॥ य इदःशिवंसङ्कल्पः सदाध्यायन्ति ब्राह्मणाः। ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ हृदयाय नमः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

ॐ सहस्रंशीर्षा पुर्नषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुर्नष पुवेद॰ सर्वम्। यद्भूतं यच् भव्यम्। उतामृत्त्वस्येशांनः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पुतावांनस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूर्नषः।

पादौँऽस्य विश्वां भूतानिं। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपाद्ध्वं उदैत्पुरुंषः। पादौँऽस्येहाऽऽभंवात्पुनंः। ततो विश्वङ्कांत्रामत्। साशनानशने अभि॥ तस्मौद्विराडंजायत। विराजो अधि पुरुंषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पृश्चाद्भृमिमथौ पुरः॥

यत्पुरुषेण ह्विषां। देवा युज्ञमतंन्वता वृस्नन्तो अस्यासीदाज्यम्ं। ग्रीष्म इध्मः शुरद्धविः॥ स्प्तास्यांऽऽसन्परिधयः। त्रिः सप्त स्मिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंध्रन्पुरुषं पृशुम्॥ तं युज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः।

तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषयश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञार्थ्सर्वृहृतंः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पृशूरस्तारश्चंके वायव्यान्। आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञार्थ्सर्वृहृतंः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छन्दार्रसे जिज्ञरे तस्मौत्।

यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादंतः। गावों ह जिज्ञेर तस्माँत्। तस्माँज्ञाता अंजावयंः॥ यत्पुरुषं व्यंदधुः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू रांजन्यः कृतः।

ऊरू तदंस्य यद्वैश्यंः। पुद्धाः शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनंसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रंश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीष्णी द्यौः समंवर्तत। पुद्धां भूमिदिशः श्रोत्रात्। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंसुस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामांनि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाज्हारं। श्रुकः प्रविद्वान्प्रदिश्श्चतंस्रः। तमेवं विद्वानमृतं इह भंवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञनं युज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते हु नाकं महिमानंः सचन्ते। युज्ञ पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥ उत्तरनारायणम्॥

अद्धः सम्भूतः पृथिव्ये रसाँच। विश्वकंर्मणः समंवर्ततार्थे। तस्य त्वष्टां विद्धंद्रूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजान्मग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमंसः परंस्तात्। तमेवं विद्वान्मृतं इह भंवति। नान्यः पन्थां विद्यतेयंऽनाय॥ प्रजापंतिश्वरित् गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते।

तस्य धीराः परिजानन्त् योनिम्। मरींचीनां प्दिमिच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्म जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंबुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा असन् वशें॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौं। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मंनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥ शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः – ४/प्रश्नः – ६/अनुवाकः – ४)

आशुः शिशांनो वृष्भो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्।
सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः शतः सेनां अजयत् साकिमन्द्रः।
सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णानां युत्कारेणं दुश्च्यवनेनं धृष्णानां।
तदिन्द्रेण जयत् तथ्संहध्वं युधो नर् इष्हंहस्तेन् वृष्णां। स
इष्हंहस्तैः सनिष्ङ्गिभिर्वशी सङ्स्रष्टा स युध इन्द्रों गुणेनं।
स्रसृष्टजिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूष्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां।

बृहंस्पते परिं दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रारं अपबार्धमानः। प्रभुआन्थ्सेनाः प्रमृणो युधा जयंत्रस्माकंमेध्यविता रथांनाम्। गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञबाहुं जयंन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजंसा। इमर् संजाता अनुं वीरयध्वमिन्द्ररं सखायोऽनु सर् रंभध्वम्। बृल्विज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहंस्वान् वाजी सहंमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रंमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो वीरः शतमंन्युरिन्द्रः।

दुश्चवनः पृंतनाषाडंयुध्यों ऽस्माक् सेनां अवतु प्र युथ्स्। इन्द्रं आसां नेता बृह्स्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोर्मः। देवसेनानांमभिभञ्जतीनां जयंन्तीनां मुरुतों यन्त्वग्रें। इन्द्रंस्य वृष्णो वर्रणस्य राज्ञं आदित्यानां मरुता । शर्धं उग्रम्। महामंनसां भुवनच्यवानां घोषों देवानां जयतामुदंस्थात्। अस्माकृमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषेवस्ता जीयन्तु। अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हवेषु।

उद्धर्षय मघवन्नायुंधान्युत् सत्त्वेनां मामकानां महा रेसि। उद्घंत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयंतामेतु घोषः। उप प्रेत् जयंता नरः स्थिरा वेः सन्तु बाहवेः। इन्द्रो वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा परां पत शरंत्र्ये ब्रह्मंस॰शिता।

गच्छामित्रान् प्रविंश मैषां कं चनोच्छिंषः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तुं त्वामन् मदन्तु देवाः। यत्रे बाणाः सम्पतंन्ति कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रों नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छुतु॥ कवचाय हम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०) ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः – १/प्रश्नः – ८/अनुवाकः – ६)

प्रतिपुरुषमेक्कपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावन्तो गृह्याः स्मस्तेभ्युः कर्मकरं पशूना । शर्मांसि शर्म यर्जमानस्य शर्म मे यच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयांय तस्थ आखस्ते रुद्र पशस्तं जुंषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिकया तं जुंषस्व भेषजं गवेऽश्वांय पुरुषाय भेषजमथों अस्मभ्यं भेषज्ञ सुभेषज्यं यथाऽसंति। सुगं मेषायं मेष्यां अवाम्ब रुद्रमंदिम्ह्यवं देवं त्र्यम्बकम्। यथां नः श्रेयंसः कर्द्यथां नो वस्यंसः कर्द्यथां नः पशुमतः कर्द्यथां नो व्यवसाययात्। त्र्यम्बकं यजामहे सुग्न्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योमृक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं पुरो मूजंवतोऽती्ह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृतिंवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं – १/प्रश्नः – ६/अनुवाकः – १०)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकमितंरिक्तम्। जनिष्यमांणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकंकपाला भवन्ति। एक्धैव रुद्रं निरवंदयते। नाभिघारयति। यदंभिघारयेत्। अन्तरवचारिण रे रुद्रं कुर्यात्। एकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्धे रुद्रस्यं भाग्धेयम्। इमां दिशं यन्ति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायांमेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो

वा अंपृशुकांया आहुंत्यै नातिष्ठत। असौ ते पृशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टिं। तमंस्मै पृशुं निर्दिशति। यदि न द्विष्यात्। आखुस्ते पृशुरितिं ब्रूयात्। न ग्राम्यान् पृशून् हिनस्तिं। नारण्यान्।

चतुष्पथे जुंहोति। एष वा अंग्नीनां पङ्घीशो नामं। अग्निवत्येव जुंहोति। मध्यमेनं पर्णेनं जुहोति। सुग्ध्येषा। अथो खलुं। अन्तमेनैव होत्व्यम्। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। एष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिंकयेत्यांह। शरद्वा अस्याम्बिंका स्वसां। तया वा एष हिनस्ति। य हिनस्ति। तयैवैन ५ सह शंमयति। भेषजं गव इत्यांह। यावंन्त एव ग्राम्याः पशवंः। तेभ्यों भेषजं र्करोति। अवाम्ब रुद्रमंदिमहीत्यांह। आशिषंमेवैतामाशास्ते। त्र्यम्बकं यजामह् इत्याह। मृत्योर्मुक्षीय् माऽमृतादिति वावैतदाह। उर्त्किरन्ति। भगस्य लीफ्सन्ते। मूर्ते कृत्वाऽऽसंजन्ति। यथा जर्नं युतेंऽवसं करोतिं। तादगेव तत्। एष तें रुद्र भाग इत्याह निरवंत्यै। अप्रंतीक्षमायंन्ति। अपः परिषिश्चति। रुद्रस्यान्तर्हित्यै। प्र वा एतेंस्मालोकाच्यंवन्ते। ये त्र्यंम्बकैश्चरंन्ति। आदित्यं चरुं पुनरेत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति। नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः – १/प्रश्नः – ३/अनुवाकः – १४)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यास शङ्गयस्त्वं पूषा विधृतः पांसि नु त्मनां। आ वो राजानमध्वरस्यं रुद्र होतार सत्ययज रोदंस्योः। अग्नि

पुरा तंनिय्त्रोर्चित्ताद्धिरंण्यरूप्मवंसे कृणुष्वम्। अग्निर्होता नि षंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुंर्भावुं लोके। युवां कविः पुंरुनिष्ठ ऋतावां धर्ता कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः।

साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्यांम्। स आयुराऽगांथ्सुर्भिर्वसांनो भद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य। अक्रंन्दद्गिः स्तनयंत्रिव द्योः क्षामा रेरिंहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। त्वे वसूनि पुर्वणीक होतर्दोषा वस्तोरेरिंरे य्ज्ञियांसः।

क्षामंव विश्वा भुवनानि यस्मिन्थ्स स् सौभंगानि दिध्रे पांवके।

तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्ने कामाय येमिरे। अश्याम् तं काममभ्रे तवोत्यंश्यामं र्यि रंयिवः सुवीरम्। अश्याम् वाजंम्भि वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्नमंजराऽजरंन्ते। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तमा भर। वसो पुरुस्पृहर् रियम्। स श्वितानस्तंन्यत् रोचनस्था

वसो पुरुस्पृहर् र्यिम्। स श्वितानस्तंन्यतू रोचन्स्था अजरेभिनानंदद्भिर्यविष्ठः। यः पावकः पुरुतमेः पुरूणि पृथ्न्यग्निरंनुयाति भर्वत्तं। आयुंष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निविरेण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मर् सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भिरंक्षतादिमम्।

तस्मैं ते प्रतिहर्यते जातंवेदो विचंर्षणे। अग्ने जनांमि सुष्टुतिम्। दिवस्परि प्रथमं जंज्ञे अग्निरस्मद्वितीयं परि जातवेदाः। तृतीर्यमफ्सु नृमणा अजंस्रमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। शुचिंः

पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्विरोचसे। त्वं घृतेभिराहुंतः। दृशानो

रुका उर्व्या व्यंद्यौदुर्मर्षमार्यः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतो अभवद्वयोंभिर्यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः। आ यदिषे नृपतिं तेज आनुद्धचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकैं।

अग्निः शर्धमनवृद्यं युवानङ् स्वाधियं जनयथ्सूदयं च। स तेजीयसा मनेसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वः। अग्ने सहंन्तमा भेर द्युम्नस्यं प्रासहां रियम्। विश्वा यश्चर्षणीरभ्यांसा वाजेषु सासहंत्। तमंग्ने पृतना सहर्

रिय संहस्व आ भेर। त्व हि सत्यो अद्भुतो दाता वार्जस्य गोमंतः। उक्षान्नाय वृशान्नाय सोमंपृष्ठाय वेधसं। स्तोमैर्विधेमाग्नयं। वद्मा हि सूनो अस्यद्मसद्वी चुके अग्निर्जनुषाऽज्माऽन्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन ऊर्जं धा राजेंव जेरवृके क्षेंष्यन्तः। अग्रु आयू ५ेषि पवस् आ सुवोर्जुमिषं च नः। आरे बांधस्व

दुच्छुनौम्। अग्ने पर्वस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोष ५ रियं मियं। अग्ने पावक रोचिषां मन्द्रयां देव जिह्नयां। आ देवान् वंक्षि यिक्षं च। स नः पावक दीदिवोऽग्नें देवा इहाऽऽवंह। उपं य्ज्ञ १ ह्विश्चं नः। अग्निः शुचिं व्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः क्विः। शुचीं रोचत् आहुंतः। उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती इंष्यर्चयः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः – २/अनुवाकः – २)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवः। त्व॰ शर्धो मार्रुतं पृक्ष

ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयः। त्वं पूषा विंधतः पांसि न् त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्चतुर्थेषु श्रयध्वम्। चतुर्थाः पंश्रमेषुं श्रयध्वम्। पश्चमाः षष्ठेषुं श्रयध्वम्॥ षष्ठाः संप्तमेषुं श्रयध्वम्। सप्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। अष्टमा नंवमेषुं श्रयध्वम्। नुवमा देशमेषु श्रयध्वम्। दुशमा एकादशेषु श्रयध्वम्। एकादशा द्वांदशेषुं श्रयध्वम्। द्वादशास्त्रयोदशेषुं श्रयध्वम्। त्रयोदशाश्चंत्रदेशेषुं श्रयध्वम्। चतुर्दशाः पंश्रदशेषुं श्रयध्वम्। पश्चदशाः षोडशेषुं श्रयध्वम्॥ षोडशाः संप्तदशेषुं श्रयध्वम्। सप्तदशा अष्टादशेषुं श्रयध्वम्। अष्टादशा एंकान्नवि शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नवि शा विश्शेषुं श्रयध्वम्। विश्शा एंकविश्शेषुं श्रयध्वम्। एकविश्शा द्वांवि शेषुं श्रयध्वम्। द्वावि शास्त्रयोवि शेषु श्रयध्वम्। त्रयोवि शार्श्वतुर्वि शेषुं श्रयध्वम्। चतुर्वि शाः पंश्ववि शेषुं

श्रयध्वम्। पञ्चवि शाः षंड्वि शोषुं श्रयध्वम्॥ षड्वि शाः संप्तवि शोषुं

श्रयप्वम्। स्प्तविर्शा अष्टाविर्शेषुं श्रयप्वम्। अष्टाविर्शा एंकान्नित्र्शेषुं श्रयप्वम्। एकान्नित्र्शास्त्रिर्शेषुं श्रयप्वम्। निर्शा एंकिनिर्शेषुं श्रयप्वम्। एकिनिर्शा द्वानिर्शेषुं श्रयप्वम्। द्वानिर्शास्त्रंयस्त्रिर्शेषुं श्रयप्वम्। देवास्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रिरशाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान् उत्तरसत्वानः। यत्काम इदं जुहोमि। तन्मे समृध्यताम्। वयङ् स्याम् पत्यो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वः स्वाहा॥ ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥ पञ्चाङ्गम् ॥

हु सः श्रीचेषद्वस्रंग्न्तिश्चिसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्।
नृषद्वंग्सदंत्सद्योम्सद्जा गोजा ऋंत्जा अंद्रिजा ऋतं बृहत्॥
प्रतिद्वष्णुंः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः।
यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिश्चियन्ति भुवनानि विश्वा॥
त्र्यम्बकं यजामहे सुग्न्धिं पृष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योमृक्षीय माऽमृतात्॥
तथ्संवितुर्वृणीमहे। व्यं देवस्य भोजनम्।
श्रेष्ठ सर्वधातमम्। तुरं भगस्य धीमहि॥
विष्णुर्योनिं कल्पयतु। त्वष्टां रूपाणिं पिश्शतु।

आसिश्चतु प्रजापंतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हि्रुण्युग्रभः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पित्रिकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिविषां विधेम॥ [उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राणितो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बुभूवं। य ईशें अस्य द्विपद्श्वतुष्यदः कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ [शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मंजज्ञानं प्रंथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचो वेन आंवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः स्तश्च योनिमसंतश्च विवंः॥१॥ [दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही द्यौः पृथिवी च न इमं युज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमभिः॥

[मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपंश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा तें मनुतां विष्ठितं जगेत्। स दुंन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो अपंसेष् शत्रून्ं॥ [वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥ अग्ने नयं सुपर्थां राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यंस्मञ्जंहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ [पद्माम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या ते अग्ने रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्याँस्ते स्वाहाँ॥ [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

ड्रमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविशस्ता वंहन्त्वेना रांजन् ह्विषां मादयस्व॥ [कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥ शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पञ्चवऋकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्। व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥ कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शुलपाणिनम्।

ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥ वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्। अमृते नाष्ठतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।

नित्यं च शाश्वतं शद्धं ध्रवमक्षरमव्ययम॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्कवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्र्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरिस महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निर्में वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (जिह्ना)

वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतैं।

सूर्यों में चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदेये। हृदेयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (नेत्रे)

अमृतं ब्रह्मंणि। (नासिका)

जुनुत प्रकारा (५४) चन्द्रमां मे मनिसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशों में श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हृदये। हृदयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपों में रेतिस श्रिताः। रेतो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतैं।

अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्मम्) पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर् हदंये। हदंयं मियं।

अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि) इन्द्रों में बलें श्रितः। बलु हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें।

अमृतं ब्रह्मणि। (बाहू)

पूर्जन्यों मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशांनो मे मृन्यौ श्रितः। मृन्युर्ह्दये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

अत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्) पुनंर्म आत्मा पुन्रायुरागौत्। पुनंः प्राणः पुन्राकूंतमागौत्। वैश्वानरो रिश्मिभिवीवृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः। आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥ ॥कलदोषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्। निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥

गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्। श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥ लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्। स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥

अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि। पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥

श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम्। सर्वाभीष्टप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥ वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्। जपाकुस्मसाहस्रसमानश्रियमीश्वरीम् सवर्णरत्नखचितमकुटेन विराजिताम॥६॥ ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्चिताम् । राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम॥७॥ सन्तप्तहेमखचित ताटङ्काभरणान्विताम। ताम्बुलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम् ॥८॥ पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्। स्वर्णकङ्कणसंयुक्तैश्चतुर्भिर्बाहभिर्युताम् ॥९॥ सुवर्णरत्नखचित-काश्चीदामविराजिताम् कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥ श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्। अन्योन्याश्लिष्टहृद्वाह् गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥११॥ सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम्। आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥१२॥ मङ्गलायतनं देवं युवानमति सुन्दरम्। ध्यायेत्कल्पतरोर्मुले सुखासीनं सहोमया॥१३॥ आगच्छाऽऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर।

सचिदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्तु ते॥१४॥

॥षोडशोपचार पूजा॥

नर्मस्ते रुद्र मुन्यवं उतो त् इषंवे नर्मः। नर्मस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यामुत ते नर्मः॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। सुद्योजातं प्रपद्यामि।

या त इषुंः शिवतंमा शिवं बुभूवं ते धनुंः। शिवा शंर्व्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। सद्योजाताय वै नमो नमः। आसनं समर्पयामि॥२॥

या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। भवे भवे नातिं भवे भवस्व माम्। पादयोः पाद्यं समर्पयामि॥३॥

यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुष्यस्तेवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हि रेसीः पुरुषं जगत्॥ ॐ हीं नुमः शिवाये। भवोद्भेवाय नर्मः॥ अर्घ्यं समर्पयामि॥४॥

शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्विमिञ्जगंदयक्ष्म स् सुमना असंत्॥ ॐ हीं नमः शिवायं। वामुदेवाय नमः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वां श्च यातुधान्यंः॥ ॐ हीं नमः शिवायं। ज्येष्ठाय नमंः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमुङ्गलंः। ये चेमा॰ रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा॰ हेर्ड ईमहे॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। श्रेष्ठाय नर्मः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥७॥

असौ योंऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रदंशन्नुदहार्यः। उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवायं। रुद्राय नमः। वस्नोत्तरीयं समर्पयामि॥८॥

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीदुषै। अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कालाय नमः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्त्नियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कलंविकरणाय नमः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान् समर्पयामि॥१०॥

अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्य शृत्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव॥ ॐ हीं नृमः शिवायं। बलंविकरणाय नर्मः। पुष्पैः पूजयामि॥११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ ईशानाय देवाय नमः। ॐ पशुपतये देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय नमः। ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः। ॐ महते देवाय नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्यै नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य पत्यै नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्यै नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्यै नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्यै नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्यै नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्यै नमः। ॐ महतो देवस्य पत्यै नमः। ॐ महतो देवस्य पत्यै

नमः॥

विज्यं धर्नुः कप्रदिनो विश्लोलयो बार्णवा र उता अनेशन्न-स्येषेव आभुरंस्य निष्क्षिशिः॥ ॐ हीं नुमः शिवायी बलीय नर्मः। धूपमाघ्रापयामि॥१२॥

या तें हेतिर्मीं दुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिब्सुज॥ ॐ हीं नमः शिवायं। बलप्रमथनाय नमः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। + ब्रह्मणे स्वाहाँ। नमस्ते अस्त्वायुंधायानांतताः धृष्णवेँ। उभाभ्यांमुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ ॐ हीं नमः शिवायं। सर्वभूतदमनाय नमः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये अमृतपानीयं समर्पयामि। अमृतापिधानमसि। हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि। निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्त विश्वतः। अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेंहि तम्॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। मनोन्मंनाय नर्मः। कर्प्रताम्बुलं समर्पयामि॥१५॥

नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्कायं त्रिकाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नमंः॥ कपूरनीराजनं दर्शयामि॥१६॥

॥ रक्षा ॥

बृहथ्सामं क्षत्रभृद्धृद्ध वृंष्णियं त्रिष्टुभौजंः शुभितमुग्रवीरम्। इन्द्रस्तोमेन पश्चद्शेन मध्यंमिदं वातेन सगरेण रक्ष॥ रक्षां धारयामि॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती॥

नमो हिरंण्यबाहवे नर्मः। सेनान्यें नर्मः। दिशां च पतंये नर्मः। नर्मो वृक्षेभ्यो नर्मः। हरिकेशेभ्यो नर्मः। पशूनां पतेये नर्मः। नमः सस्पिञ्जराय नमः। त्विषीमते नमः। पृथीनां पर्तये नर्मः। नर्मो बस्रुशाय नर्मः। विव्याधिने नर्मः। अन्नानां पर्तये नर्मः। नमो हरिकेशाय नमंः। उपवीतिने नमंः। पुष्टानां पत्तेये नर्मः। नर्मो भवस्यं हेत्यै नर्मः। जगतां पत्तंये नर्मः। नर्मो रुद्राय नर्मः। आतताविने नर्मः। क्षेत्राणां पत्तेये नर्मः। नर्मः सूताय नर्मः। अहंन्त्याय नर्मः। वर्नानां पतंये नर्मः। नमो रोहिताय नर्मः। स्थुपतंये नर्मः। वृक्षाणां पतंये नर्मः। नमों मन्त्रिणे नमंः। वाणिजाय नमंः।

कक्षाणां पत्ये नर्मः। नर्मो भुवन्तये नर्मः।

वारिवस्कृताय नर्मः। ओषंधीनां पत्तेये नर्मः। नमं उचैर्घोषाय नमः। आऋन्दयंते नमः। पत्तीनां पत्ये नर्मः। नर्मः कृथ्स्रवीताय नर्मः। धावते नर्मः। सत्त्वनां पत्तये नर्मः॥ नमः सहंमानाय नमः। निव्याधिने नमः। आव्याधिनीनां पत्ये नर्मः। नर्मः ककुभाय नर्मः। निषङ्गिणे नर्मः। स्तेनानां पत्तंये नर्मः। नमो निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः। तस्कराणां पत्रये नर्मः। नमो वश्चेते नर्मः। परिवर्श्वते नर्मः। स्तायूनां पत्तेये नर्मः। नमों निचेरवे नमंः। परिचराय नमंः। अरंण्यानां पत्तंये नर्मः। नर्मः सृकाविभ्यो नर्मः।

जिघा ५ सन्द्यो नर्मः। मुष्णुतां पतंये नर्मः। नमोऽसिमद्भो नर्मः। नक्तं चरद्भो नर्मः। प्रकुन्तानां पत्रये नर्मः। नर्म उष्णीषिने नर्मः। गिरिचराय नर्मः। कुलुश्चानां पर्तये नर्मः। नम इषुंमन्द्रो नर्मः। धन्वाविभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नम् आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिदर्धानेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमं आयच्छुं स्रो नमंः। विसृजर्स्यश्च नमंः। वो नमंः।

नमोऽस्यंन्द्यो नर्मः। विध्यंन्द्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नम आसीनेभ्यो नर्मः। शयानेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः स्वपद्धो नर्मः। जाग्रद्धश्च नर्मः। वो नर्मः। नमस्तिष्ठं स्रो नमंः। धावं स्रश्च नमंः। वो नमंः। नर्मः सभाभ्यो नर्मः। सभापंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमो अर्थेभ्यो नर्मः। अर्श्वपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः॥ नमं आव्याधिनींभ्यो नमंः। विविध्यंन्तीभ्यश्च नमंः। नर्मः। नम् उर्गणाभ्यो नर्मः। तुर्हतीभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमों गृथ्सेभ्यो नर्मः। गृथ्सपंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमो व्रातेंभ्यो नमंः। व्रातंपतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमों गणेभ्यो नमंः। गणपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो विरूपेभ्यो नर्मः। विश्वरूपेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमीं मुहज्यो नर्मः। क्षुक्षकेभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः।

नमां र्थिभ्यो नमः। अर्थेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमो रथेंभ्यो नमः। रथंपतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः सेनांभ्यो नमः। सेनानिभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः क्षत्तभ्यो नमः। सङ्ग्रहीतुभ्यंश्च नमः। वो नमः। नम्स्तक्षंभ्यो नमः। रथकारेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः कुलांलेभ्यो नमः। कमरिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः पुञ्जिष्टेंभ्यो नमः। निषादेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमं इषुकुद्धो नमः। धन्वकुद्धश्च नमः। वो नमः। नमो मृग्युभ्यो नमः। श्वनिभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः श्वभ्यो नमः। श्वपंतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नमों भवायं च नमंः। रुद्रायं च नमंः। नमः शर्वायं च नमः। पृशुपतंये च नमः। नमो नीलंग्रीवाय च नमंः। शितिकण्ठांय च नमंः। नर्मः कपर्दिने च नर्मः। व्युप्तकेशाय च नर्मः। नमः सहस्राक्षायं च नमः। शतधंन्वने च नमः। नमों गिरिशायं च नमंः। शिपिविष्टायं च नमंः। नमों मीदृष्टंमाय च नमंः। इषुंमते च नमंः। नमों हस्वायं च नमंः। वामनायं च नमंः। नमों बृहते च नमंः। वर्षीयसे च नमंः। नमों वृद्धार्यं च नर्मः। सुंवृध्वेने च नर्मः। नमो अग्नियाय च नमं। प्रथमाय च नमं। नमं आशवें च नमंः। अजिरायं च नमंः। नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः। नमं अर्म्याय च नर्मः। अवस्वन्याय च नर्मः। नर्मः स्रोतस्याय च नर्मः। द्वीप्याय च नर्मः॥

नमों ज्येष्ठायं च नमः। कुनिष्ठायं च नमः। नमः पूर्वजायं च नमः। अपरजायं च नमः।

नमों मध्यमायं च नमंः। अपगल्भायं च नमंः। नमों जघन्यांय च नमंः। बुध्नियाय च नमंः। नर्मः सोभ्याय च नर्मः। प्रतिसर्याय च नर्मः। नमो याम्याय च नर्मः। क्षेम्याय च नर्मः। नमं उर्वयाय च नमः। खल्याय च नमः। नमः श्लोक्याय च नमः। अवसान्याय च नमः। नमो वन्याय च नमंः। कक्ष्याय च नमंः। नर्मः श्रवायं च नर्मः। प्रतिश्रवायं च नर्मः। नमं आशुर्षेणाय च नर्मः। आशुरंथाय च नर्मः। नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः। नमों वर्मिणें च नमंः। वरूथिनें च नमंः। नमों बिल्मिने च नमंः। कवचिने च नमंः। नर्मः श्रुतायं च नर्मः। श्रुतसेनायं च नर्मः॥ नमों दुन्दुभ्याय च नमंः। आहुनन्याय च नमंः। नमों धृष्णवें च नमंः। प्रमृशायं च नमंः। नमों दूतायं च नमंः। प्रहिताय च नमंः। नमों निष्क्षिणे च नमंः। इषुधिमते च नमंः। नमस्तीक्ष्णेषवे च नमंः। आयुधिने च नमंः।

नर्मः स्वायुधायं च नर्मः। सुधन्वने च नर्मः। नमः सुत्याय च नमः। पथ्याय च नमः। नमंः काट्याय च नमंः। नीप्याय च नमंः। नमः सूद्याय च नमः। सरस्याय च नमः। नमों नाद्यायं च नमंः। वैशन्तायं च नमंः। नमः कृप्याय च नमः। अवट्याय च नमः। नमो वर्ष्याय च नमः। अवर्ष्यायं च नमः। नमों मेघ्यांय च नमंः। विद्युत्यांय च नमंः। नमं ईध्रियाय च नमंः। आतप्याय च नमंः। नमो वात्यांय च नमंः। रेष्मियाय च नमंः। नमो वास्तुव्याय च नमः। वास्तुपाय च नमः॥ नमः सोमाय च नमः। रुद्रायं च नमः। नर्मस्ताम्रायं च नर्मः। अरुणायं च नर्मः। नमः शुङ्गायं च नमः। पृशुपतये च नमः। नमं उग्रायं च नमंः। भीमायं च नमंः। नमो अग्रेवधायं च नमः। दूरेवधायं च नमः। नमों हन्ने च नमंः। हनीयसे च नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः। हरिकेशेभ्यो नमंः। नर्मस्ताराय नर्मः। नर्मः शम्भवे च नर्मः। मयोभवें च नर्मः। नर्मः शङ्करायं च नर्मः।

शिवतंराय च नमंः। नमस्तीर्थ्याय च नमंः। कूल्यांय च नर्मः। नर्मः पार्याय च नर्मः। अवार्याय च नर्मः। नर्मः प्रतरंणाय च नर्मः। उत्तरंणाय च नर्मः। नर्म आतार्याय च नर्मः। आलाद्याय च नर्मः। नमः शष्य्याय च नर्मः। फेन्यांय चु नर्मः। नर्मः सिकत्यांय च नर्मः। प्रवाह्यांय च नर्मः॥ नमं इरिण्याय च नमंः। प्रपथ्याय च नमंः। नमः कि शिलायं च नमः। क्षयंणाय च नमः। नर्मः कपर्दिने च नर्मः। पुलस्तये च नर्मः। नमो गोष्ठांय च नमंः। गृह्यांय च नमंः। नमस्तल्प्याय च नर्मः। गेह्याय च नर्मः। नर्मः काट्याय च नर्मः। गह्वरेष्ठायं च नर्मः।

मयस्करायं च नर्मः। नर्मः शिवायं च नर्मः।

नमों हृद्य्याय च नमंः। निवेष्याय च नमंः। नमः पारस्व्याय च नमः। रजस्याय च नमः। नमः शुष्क्याय च नमः। हृरित्याय च नमः। नमो लोप्याय च नमः। उलुप्याय च नमः। नमे ऊर्व्याय च नमः। सूर्म्याय च नमः। नमः पुण्यांय च नमः। पूर्णशृद्धांय च नमः। नमोऽपगुरमाणाय च नमः। अभिृष्यते च नमः। नमं आख्खिदते च नमः। प्रख्खिदते च नमः। नमो वो नमः। किरिकेभ्यो नमः। देवाना ह हृदयेभ्यो नमः। नमो विक्षीणकेभ्यो नमः। नमो विचिन्वत्केभ्यो नमः। नमं आनिर्हतेभ्यो नमः। नमं आमीव्रकेभ्यो नमः।

॥प्रदक्षिणम्॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एंषां किं चनाऽऽर्ममत्॥ या ते रुद्र शिवा तनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमार रुद्रायं तवसें कपर्दिनें क्षयद्वीराय प्रभंरामहे मतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामं अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नर्मसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायुजे पिता तर्दश्याम् तर्व रुद्र प्रणीतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षेन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नर्मसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रमस्मे तें अस्तु। रक्षां च नो अधिं च देव ब्रूह्मधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसद् युवानं मृगं न भीममुपहलुमुग्रम्। मृडा जीरुत्रे रुंद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परिं त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्रयस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नेः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिंरिद विलोहित नर्मस्ते अस्त् भगवः। यास्ते सहस्र हतयोऽन्यमुस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतर्यः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्काराः॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१॥ अस्मिन् महत्यंर्ण्वेंऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषार् सहस्रयोजने-ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥२॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचुराः। तेषार्

सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥३॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥४॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः। तेषार्

सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥५॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥६॥

ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥७॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युर्थः। तेषा ५ सहस्रयोजने-ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निष्क्षिणं। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥९॥ य एतावंन्तश्च भूया रंसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा रं

सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दशु प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्विस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। श्री महादेवादिभ्यो

नमः॥११॥ नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात इषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दर्श प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वास्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैवाजिंभि्रागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे स्वंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म आधीतं च मे वार्क्च मे मनंश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्रा चं म आत्मा चं मे तन्श्चं मे शर्मं च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानि च मे परूरंषि च मे शरींराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमश्च मेऽम्भश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रथिमा चं मे वर्ष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे सृत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्व मे त्विषिश्व मे कीडा चं मे मोदंश्व मे जातं चं मे जिन्ध्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भविष्यचं मे सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋद्धं चं मृ ऋद्धिंश्व मे क्रुप्तं चं मे क्रुप्तिंश्व मे मृतिश्वं मे सुमतिश्वं मे॥२॥

शं चं में मयंश्च में प्रियं चं में उनुकामश्चं में कामंश्च में सौमन्सश्चं में भूद्रं चं में श्लेयंश्च में वस्यंश्च में यशंश्च में भगंश्च में द्रविणं च में यन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमंश्च में धृतिश्च में विश्वं च में महंश्च में स्विचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्चं में प्रसूर्श्चं में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं में उन्तिं च में उय्क्ष्मं च में उनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चं में उनिमृतं च में उन्तेयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनंं च मे॥३॥

ऊर्क्व मे सूनृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिधिश्व मे सिपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म् औद्धिंद्यं च मे रियिश्वं मे रायंश्व मे पूष्टं चं मे पृष्टिश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षिंतिश्व मे कूयंवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षंच मे ब्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्वं मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मुस्रांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकांश्व मे नीवारांश्व मे॥४॥ मे कृष्टप्च्यं चे मेऽकृष्टप्च्यं चे मे ग्राम्याश्चं मे प्शवं आर्ण्याश्चं यज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चे मे वित्तिश्च मे भूतं चे मे भूतिश्च मे वसुं च मे वस्तिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च मे गितिश्च मे॥५॥ अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सविता चे म इन्द्रंश्च मे सर्रस्वती च म इन्द्रंश्च मे पूषा चे म इन्द्रंश्च मे बृहस्पतिश्च म

इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वर्रुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे धाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म इन्द्रंश्च मे मरुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वें च मे देवा इन्द्रंश्च मे

अश्मां च मे मृत्तिंका च मे गिरयंश्च मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च

मे वनस्पतंयश्च मे हिरंण्यं च मेऽयंश्च मे सीसं च मे त्रपुंश्च मे श्यामं चं मे लोहं चं मेऽग्निश्चं म आपंश्च मे वीरुधंश्च म ओषंधयश्च

पृथिवी चं मृ इन्द्रंश्च मेऽन्तिरक्षं च मृ इन्द्रंश्च मे द्यौश्चं मृ इन्द्रंश्च मे दिशंश्च मृ इन्द्रंश्च मे मूर्या चं मृ इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च मृ इन्द्रंश्च मे॥६॥ अर्श्यश्चं मे रिष्मिश्च मेऽदांभ्यश्च मेऽियंपितिश्च म उपार्श्यश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्तश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे प्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽितग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं

मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्नीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

इध्मश्चं मे बहिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चमसाश्चं मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंण च मे द्रोणकलुशश्चं मे वायव्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म् आग्नींग्नं च मे हिव्धांनं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाका्रश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्चरीर्ङ्गुलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृकं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा चं मे तपश्च म ऋतुश्चं मे ब्रुतं चं मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वृथ्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यवी चं मे दित्युवाचं मे दित्यौही चं मे पश्चांविश्व मे पश्चावी चं मे त्रिवृथ्सर्श्व मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्युवाचं मे तुर्योही चं मे पष्टुवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्च मे वेहचं मेऽनृङ्वां चं मे धेनृश्च म् आयुर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतां य्ञोनं कल्पतां य्ञोनं कल्पतां चर्श्वचंज्ञेनं कल्पतां य्ञोनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पताम्॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च

म् एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चिविश्वातिश्च मे स्प्तिविश्वातिश्च मे नवंविश्वातिश्च म् एकंत्रिश्च मे त्रयंस्त्रिश्च मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्वातिश्चं मे चतुंविश्वातिश्च मेऽष्टाविश्वातिश्च मे द्वात्रिश्च मे पद्गिश्च मे चत्वारिश्वाचे मे चतुंश्वत्वारिश्वाच मेऽष्टाचंत्वारिश्वाच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च कतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्चियश्चाऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥११॥

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥ इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थामदानिं शश्सिषद्विश्वेदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मात्मां मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोर्घोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वृशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ तत्पुरुषाय विदाहे महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि।

श्रीरुद्रजपः

तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥ (दशवारं जपेत्।)

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥श्रीरुद्वजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।

निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।

ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।

सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखाये वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वऋत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः। अस्तोकाष्ठुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपदी-कलित-शिश-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः

रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥

॥पश्चपूजा॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि। हं आकाशात्मने पृष्पैः पूजयामि। यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि। रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि। वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि। सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गणानौं त्वा गणपंति १ हवामहे कुविं केवीनामुंपु-मश्रंवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नंः शुण्वन्नृतिभिः सीद् सादेनम्॥ ॐ महागणपतये नमः॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनुसर्श्व में भुद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशेश्व में भगंश्व में द्रविंणं च में युन्ता चं मे धर्तो चं मे क्षेमश्च मे धृतिंश्च मे विर्श्वं च में महंश्व में सुविर्च में जार्त्रं च में सूर्श्व में प्रसूर्श्व मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च में उनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चे में उनिमृत्रं च में उर्भयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥ नर्मस्ते रुद्र मुन्यवं उतो तु इषंवे नर्मः। नर्मस्ते अस्तु धन्वंने बाह्भ्यांमुत ते नमंः॥ या त इषुंः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुं। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या तें रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तंवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हि ईसीः पुरुषं जर्गत्। शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म १ सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वांश्च यातुधान्यःं॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुमुङ्गलंः। ये चेमार रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा १ हेर्ड ईमहे॥ असौ योंऽवसपिति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदशुन्नदंशन्नुदहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र मुंश्रु धन्वंनुस्त्वमुभयोरार्त्नियोज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्यं शुल्यानां मुखां शिवो नंः सुमनां भव। विज्यं धर्नुः

कप्रदिनो विशंल्यो बाणंवा उत्र अनेशत्रुस्येषंव आभ्रंस्य निष्क्षिं। या ते हेतिर्मीं ढुष्टम् हस्ते ब्भूवं ते धनुं ॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिन्धुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्तु विश्वतं ॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥

[नर्मस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्कायं त्रिका[ला]ग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥]

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नमेः सस्पिश्चराय त्विषीमते पथीनां पतंये नमो नमों बस्नुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमों हिरंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भ्वस्यं हेत्ये जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पतंये नमो नमों रहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमों मित्रिणे वाणिजाय कक्षाणां पतंये नमो नमों भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पतंये नमो नमे उचैर्घोषायाऋन्दयंते पत्तीनां पतंये नमो नमेः कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वनां पतंये नमंः॥२॥

नमः सहमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पत्ये नमो

पतंये नमो नमों निचेरवें परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नर्मः सृकाविभ्यो जिघा र सन्द्र्यो मुष्णतां पतंये नमो नमो ऽसिमन्द्र्यो नक्तं चरंद्धः प्रकृन्तानां पतंथे नमो नमं उष्णीषिणे गिरिचरायं कुल्ञानां पतंये नमो नम इषुमन्द्यो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नर्म आतन्वानेभ्यः प्रतिदर्धानेभ्यश्च वो नमो नर्म आयच्छंन्द्र्यो विसृजर्ख्यश्च वो नमो नमोऽस्यंद्यो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम आसींनेभ्यः शर्यानेभ्यश्च वो नमो नर्मः स्वपद्धो जाग्रद्धश्च वो नमो नमस्तिष्ठं द्यो धावं द्राश्च वो नमो नमंः सभाभ्यंः सभापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नर्मः॥३॥ नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम उगंणाभ्यस्तृ १ हतीभ्यंश्च वो नमो नमो गृथ्सेभ्यो गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमों गणेभ्यों गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमों महद्भाः, क्षुल्लकेभ्यंश्च वो नमो नमों रथिभ्योंऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रथेंभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाँभ्यः सेनानिभ्यंश्व वो नमो नमंः, क्षुत्तृभ्यंः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्व वो नमो नमस्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलांलेभ्यः कमरिंभ्यश्च वो नमो नर्मः पुञ्जिष्टैभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नर्म इषुकृज्यो धन्वकृज्यंश्च वो नमो नमो मृगयुभ्यंः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमः

नर्मः ककुभायं निष्क्षिणें स्तेनानां पत्ये नमो नर्मो निष्क्षिणे इषुधिमते तस्कराणां पत्ये नमो नमो वश्चेते परिवर्श्चते स्तायूनां श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नर्मः॥४॥

नमी भ्वायं च रुद्रायं च नमी शूर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमी कपिर्दिने च व्युंप्तकेशाय च नमी सहस्राक्षायं च शृत्यंन्वने च नमी गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमी मीद्रष्टंमाय चेषुंमते च नमी हस्वायं च वामनायं च नमी बृह्ते च वर्षीयसे च नमी बृद्धायं च संवृध्वने च नमी अग्नियाय च प्रथमायं च नमे आशवें चाजिरायं च नमा शीप्रियाय च शीभ्याय च नमे अम्यायं च वावस्वन्यायं च नमी स्रोतस्यायं च द्वीप्यायं च॥५॥

नमौ ज्येष्ठायं च किन्ष्ठायं च नमः पूर्वजायं चापर्जायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्रियाय च नमः सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमं उर्व्याय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्याय च कक्ष्यांय च नमः श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमें आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणे च वर्ष्ण्येने च नमों बिल्मिने च कव्चिने च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्नयांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निषक्षिणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषवे चाऽऽयुधिनें च नमंः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः रुद्रप्रश्नः

स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैश्वन्तायं च नमः कूप्याय चावट्याय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्यायं च नमो मेध्याय च विद्युत्याय च नमं

र्ड्डिप्रयाय चाऽऽतृप्याय च नमो वात्याय च रेष्मियाय च नमो वास्तृत्याय च वास्तुपायं च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः शुङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शुम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय च नमः शष्यांय च फेन्यांय च नमः सिक्त्यांय च प्रवाह्यांय च॥८॥

नमं इरिण्यांय च प्रपृथ्यांय च नमः किरशिलायं च क्षयंणाय

च नमः कपिदिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठाय च गृह्यांय च नम्स्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्यांय च नमः हृद्य्यांय च निवेष्प्यांय च नमः पाश्सव्यांय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिर्त्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पुण्यांय च पण्शृद्यांय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिष्रते च नमं आख्खिदते च प्रिख्खिदते च नमों वः किरिकेभ्यों

देवाना हु हृदयेभ्यो नमी विक्षीणकेभ्यो नमी विचिन्वत्केभ्यो नमी आनिर्हृतेभ्यो नमी आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रन्नीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पेशूनां मा भेर्माऽरो मो एंषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसे॥ इमा र रुद्रायं तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नर्मसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायुजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो मुहान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा नु उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनेये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसद् युवानं मृगं न भीममुपहुलुमुग्रम्। मृडा जीरेत्रे रुंद्र स्तवानी अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मतिरघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीड्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरुमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चेर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नर्मस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रुशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषा १ सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि॥ अस्मिन् महत्यंर्णवेंऽन्तरिक्षे

भुवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्ष रुद्रा उपश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासंः कपूर्दिनंः॥ ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युर्धः॥ ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावंन्तो निषङ्गिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूया रसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे॥ तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामत्रं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥ [त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमीव बर्न्यनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अफ्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमों

अस्तु॥ तमुंष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वामहे सौमनसायं रुद्रं नमौभिर्देवमसुंरं दुवस्य॥

अयं में हस्तो भगवान्यं में भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तेवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहाँ॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म आधींतं च मे वाक्चं मे मनश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्ञरा चं म आत्मा चं मे तन्श्चं मे शर्मं च मे वर्मं च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानि च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥

यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियों रुद्रो महर्षिः।

हिर्ण्यगर्भं पंश्यत् जायंमान् स नो देवः शुभया स्मृत्याः संयुनक्तु॥ अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः महादेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामंश्च मेऽमंश्च् मेऽम्भंश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रिथमा चं मे वृष्मी चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिश्च मे सृत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे ऋडि चं मे मोदंश्च मे जातं चं मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भिवष्यचं मे सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋद्धं चं मृ ऋद्धिश्च मे क्रुप्तं चं मे क्रुप्तिश्च मे मृतिश्चं मे सुमितिश्चं मे॥

यस्मात्परं नापर्मस्ति किश्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायौऽस्ति कश्चित्। वृक्ष इंव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येक्स्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥

अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>शिवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवत्॥२॥

शं चं में मयंश्व में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्व में सौमनुसर्श्वं में भुद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविणं च में युन्ता चं में धुर्ता चं में क्षेमंश्व में धृतिंश्व में विश्वं च में महंश्व में सुविचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्वं में प्रसूर्श्वं में सीरं चमकप्रश्नः

च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनंं च मे॥

न कर्मणा न प्रजया धर्नेन त्यागेनैके अमृतत्वमानशुः। परेण नाकं निहितं गुहांयां विभ्राजंदेतद्यतंयो विशन्तिं॥ अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः श्री रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं चं मे मधुं च मे सर्ग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रें च म औद्भिंद्यं च मे र्यिश्चं मे रायंश्च मे पुष्टं चे मे पुष्टिश्च मे विभु चे मे प्रभु चं मे बह चं मे भूयंश्च मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षिंतिश्च मे क्यंवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्ष्च मे व्रीहयंश्च मे यवांश्च मे माषांश्च में तिलाश्च में मुद्राश्च में खल्वाश्च में गोधूमाश्च में मसुराश्च मे प्रियङ्गवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामकाश्च मे नीवाराश्च मे॥ वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्त्र्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसत्त्वाः। ते ब्रह्मलोके तु पराँन्तकाले परांमृतात्परिंमुच्यन्ति सर्वे॥

अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शङ्करः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च मे मृत्तिंका च मे गिरयंश्च मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च में वनस्पतंयश्च में हिरंण्यं च मेऽयंश्च में सीसंं च मे त्रपुंश्च मे चमकप्रश्रः

यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वसुं च मे वसतिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमश्च म इतिश्च मे गतिश्च मे॥

श्यामं चं मे लोहं चं मेऽग्निश्चं म आपंश्च मे वीरुपंश्च म ओर्षधयश्च

दहं विपापं प्रमें ऽश्मभूतं यत्पुंण्डरीकं पुरमध्यस् इस्थम्। तत्रापि दह्नं गगनं विशोकस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपांसितव्यम्॥ अनेन पश्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः सप्रसन्नो वरदो भवत्॥५॥

अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म इन्द्रंश्च मे सविता चं म इन्द्रंश्च मे सरस्वती च म इन्द्रेश्च मे पूषा च म इन्द्रेश्च मे बृहस्पतिश्च म इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म इन्द्रंश्च मे वर्रुणश्च म इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म इन्द्रंश्च मे धाता चं म इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽश्विनौ च म इन्द्रंश्च में मरुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी च म इन्द्रेश्च मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रेश्च मे द्यौश्चं म इन्द्रेश्च मे दिशंश्च म इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे॥

तस्यं प्रकृतिंलीनस्य यः परः स महेश्वंरः॥ अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः ईशानः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

यो वेदादौ स्वंरः प्रोक्तो वेदान्तें च प्रतिष्ठिंतः।

मे सारस्वतर्श्व मे पौष्णर्श्व मे पात्नीवतर्श्व मे हारियोजनर्श्व मे॥ सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमंः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः विजयः सुप्रीतः स्प्रसन्नो वरदो भवत्॥७॥ इध्मश्चं मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सूर्चश्च मे चमसार्श्व मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपरवार्श्व मेऽधिषवंणे च में द्रोणकलशर्श्व में वायव्यानि च में पूतभृचे म आधवनीयश्च म आग्नींध्रं च मे हविर्धानंं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचतार्श्व मेऽवभृथर्श्व मे स्वगाकारर्श्व मे॥ वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमंः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय

नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥ अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भीमः</u> सुप्रीतः

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे

सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अरश्रश्चं मे रश्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपारश्रश्चं

मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्तश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं चमकप्रश्नः

पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मे शक्करीर्क्नुलयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्तामृक्षं मे सामं च मे स्तोमश्च मे यज्ञ्रंश्च मे दीक्षा र्च मे तपश्च म ऋतुर्श्व मे व्रतं चे मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चे मे यज्ञेनं कल्पेताम॥

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

अनेन नवम-वार-जपेन भगवान सर्वात्मकः देवदेवः सुप्रीतः स्प्रसन्नो वरदो भवतु॥९॥ गर्भाश्च मे वथ्साश्चं मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवाचं मे दित्यौही चं मे पञ्चांविश्व मे पञ्चावी चं मे त्रिवथ्सश्चं मे त्रिवथ्सा चं में तुर्यवाचे में तुर्योही चं में पष्ठवाचे में पष्ठौही चं म उक्षा

र्च मे वशा र्च म ऋषभर्श्व मे वेहर्च मेऽनङ्कां र्च मे धेनुश्च म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेन कल्पता अत्रे यज्ञेन कल्पतां मनों यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम॥ तत्पुरुंषाय विदाहें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः भवोद्भवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे सप्तदंश च मे नवंदश च म् एकंवि॰शतिश्च मे त्रयोवि॰शतिश्च मे पश्चंवि॰शतिश्च मे सप्तवि॰शतिश्च मे नवंवि॰शतिश्च म् एकंत्रि॰शच मे त्रयंश्वि॰शच मे चतंत्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे वि॰शतिश्चं मे चतुंविं॰शतिश्च मेऽष्टावि॰शतिश्च मे द्वात्रि॰शच मे पद्गि॰शच मे चत्वारि॰शचं मे चतुंश्वत्वारि॰शच मेऽष्टाचंत्वारि॰शच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्जिंयश्चाऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिंपतिश्च॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणो-ऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>आदित्यात्मकः श्री र</u>ु

सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥११॥

[इडा देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृहस्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिष्द्विश्वेंदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मात्मां मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्याम् मधुं वदिष्याम् मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास शुश्रूषेण्यां मनुष्येंभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायैं पितरोऽनुंमदन्तु॥]
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रपद्पाठः ॥

ॐ। गुणानाँम्। त्वा। गुणपंतिमितिं गुण-पृतिम्। ह्वाम्हे। क्विम्। क्वीनाम्। उपमश्रंवस्तम्मित्युंपमश्रंवः-तम्म्॥ ज्येष्ठराज्ञितिं ज्येष्ठ-राजम्। ब्रह्मणाम्। ब्रह्मणाः। पृते। एतिं। नः। शृण्वन्। ऊतिभिरित्यूति-भिः। सीद्। सादनम्॥

नमः। ते। रुद्र। मृन्यवै। उतो इति। ते। इषवे। नमः॥ नमः। ते। अस्तु। धन्वेन। बाहुभ्यामिति बाहु-भ्याम्। उत। ते। नमः॥ या। ते। इषुः। शिवतमेति शिव-तमा। शिवम्। बभूवं। ते। धनुः॥ शिवा। श्रुव्यां। या। तवं। तयां। नः। रुद्र। मृह्य्॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तनः। अधौरा। अपांपकाशिनीत्यपांप-काशिनी॥ तयां। नः। तन्वां। शन्तंम्येति शम्-तम्या। गिरिशन्तेति गिरि-शन्त। अभीति। चाकशीहि॥ याम्। इषुम्। गिरिशन्तेति गिरि-शन्त। हस्तें। (१)

बिर्मर्षि। अस्तंवे॥ शिवाम्। गिरित्रतिं गिरि-त्र। ताम्। कुरु। मा। हिर्सीः। पुरुषम्। जगंत्॥ शिवनं। वचंसा। त्वा। गिरिश। अच्छां। वदामसि॥ यथां। नः। सर्वम्ं। इत्। जगंत्। अयक्ष्मम्। सुमना इतिं सु-मनाः। असंत्॥ अधीते। अवोचत्। अधिवक्तेत्यंधि-वक्ता। प्रथमः। दैव्यः। भिषक्॥ अहीन्। च। सर्वान्। जम्भयन्। सर्वाः। च। यातुधान्यं इतिं यातु-धान्यः॥ असौ। यः। ताम्रः। अरुणः। उत। बुभुः। सुमङ्गल इतिं सु-मङ्गलंः॥ ये। च। इमाम्। रुद्राः। अभितः। दिक्षु। (२) श्रिताः। सहस्रश इति सहस्र-शः। अवेति। एषाम्। हेर्डः। ईमहे॥ असौ। यः। अवसर्पतीत्यंव-सर्पति। नीलंग्रीव इति नीलंग्रीवः। विलोहित इति वि-लोहितः॥ उता एन्म्। गोपा इति गो-पाः। अदृश्न्। अदंशन्। उदृहार्यं इत्यंद-हार्यः॥ उता एन्म्। विश्वां। भूतानि। सः। दृष्टः। मृड्याति। नः॥ नर्मः। अस्तु। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय। सहस्राक्षायेति सहस्र-अक्षायं। मीदुषे॥ अथो इति। ये। अस्य। सत्वानः। अहम्। तेभ्यंः। अकुर्म्। नर्मः॥ प्रेति। मृश्च। धन्वंनः। त्वम्। उभयोः। आर्बियोः। ज्याम्॥ याः। च्। ते। हस्तै। इषेवः। (३)

परेति। ताः। भृग्व इति भग-वः। वप्॥ अवतत्येत्यंव-तत्यं। धनुः। त्वम्। सहंस्राक्षेति सहंस्र-अक्षा शतेषुध इति शतं-इषुधे॥ निशीर्येतिं नि-शीर्यं। श्वल्यानांम्। मुखां। शिवः। नः। सुमना इतिं सु-मनाः। भवा विज्यमिति वि-ज्यम्। धनुः। कुपर्दिनः। विशंल्य इति वि-श्रल्यः। बाणंवानिति बाणं-वान्। उता अनेशन्। अस्य। इषेवः। आभुः। अस्य। निषङ्गिधेः॥ या। ते। हेतिः। मीदुष्टमेतिं मीदुः-तम्। हस्तें। बभूवं। ते। धनुः॥ तयां। अस्मान्। विश्वतः। त्वम्। अयक्ष्मयां। परीतिं। भुज्॥ नमः। ते। अस्तु। आयुधाय। अनांततायेत्यनां-त्ताय। धृष्णवें॥ उभाभ्यांम्। उत। ते। नमः। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। तवं। धन्वंन॥ परीतिं। ते। धन्वंनः। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। तवं। धन्वंन॥ परीतिं। ते। धन्वंनः।

हेतिः। अस्मान्। वृण्क्तुः। विश्वतः॥ अथो इति। यः। इषुधिरितीषु-धिः। तवं। आरे। अस्मत्। नीतिं। धेहि। तम्॥ (४)

नमंः। हिरंण्यबाहव इति हिरंण्य-बाह्वे। सेनान्यं इति सेना-न्यं। दिशाम्। च। पत्ये। नमंः। नमंः। वृक्षेभ्यंः। हिरंकेशेभ्य इति हिरं-केशेभ्यः। पृश्नुनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। सस्पिअंराय। त्विधीमत् इति त्विधी-मते। पृथीनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः। ब्रुश्चशायं। विव्याधिन् इति वि-व्याधिनें। अन्नांनाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। हिरंकेशायेति हिरं-केशाय। उपवीतिन् इत्यंप-वीतिनें। पृष्टानाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः। नमंः। मवस्यं। हेत्ये। जगताम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः। कृद्वायं। आतृताविन् इत्या-तृताविनें। क्षेत्रांणाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः। सृतायं। अहंन्त्याय। वनानाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। नमंः। स्तायं। अहंन्त्याय। वनानाम्। पत्ये। नमंः। नमंः। (५)

रोहिताय। स्थपतंथे। वृक्षाणाँम्। पतंथे। नमंः। नमंः। मुन्निणैं। वाणिजायं। कक्षांणाम्। पतंथे। नमंः। नमंः। भुवन्तथैं। वारिवस्कृतायेतिं वारिवः-कृतायं। ओषंधीनाम्। पतंथे। नमंः। नमंः। नमंः। उच्चैर्घोषा्येत्युचैः-घोषा्य। आक्रन्दयंत इत्याँ-कृन्दयंते। पत्तीनाम्। पतंथे। नमंः। नमंः। कृथ्स्रवीतायेतिं कृथ्स्र-वीतायं। धावते। सत्वनाम्। पतंथे। नमंः॥ (६)

नमंः। सहंमानाय। निव्याधिन् इतिं नि-व्याधिनैं। आव्याधिनीनामित्यां-व्याधिनीनाम्। पतंये। नमंः। नमंः। कुकुभायं। निष्क्षिण इति नि-स्क्षिनें। स्तेनानांम्। पत्ये। नमः। नमः। निषक्षिण इति नि-स्क्षिनें। इषुधिमत् इतींषुधि-मतें।

रुद्रपदपाठः

वः। नर्मः॥ (८)

तस्कराणाम्। पतंये। नर्मः। नर्मः। वश्चेते। परिवर्श्वत इति परि-वश्चेते। स्तायूनाम्। पत्तेये। नर्मः। नर्मः। निचेरव इतिं नि-चेरवैं। परिचरायेतिं परि-चरायं। अरंण्यानाम्। पतंये। नर्मः। नर्मः। सुकाविभ्य इति सुकावि-भ्यः। जिघा रस्म इति जिघा रंसत्-भ्यः। मुष्णुताम्। पतंये। नर्मः। नर्मः। असिमद्ध इत्यंसिमत्-भ्यः। नक्तम्। चरंद्र्य इति चरंत्-भ्यः। प्रकृन्तानामितिं प्र-कुन्तानाम्। पत्रये। नर्मः। नर्मः। उष्णीषिणै। गिरिचरायेतिं गिरि-चरायं। कुलुश्चानांम्। पत्तये। नर्मः। नर्मः। (७) इपुंमद्भ इतीपुंमत्-भ्यः। धन्वाविभ्य इति धन्वावि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। आतन्वानेभ्य इत्यां-तन्वानेभ्यः। प्रतिदर्धानेभ्य इति प्रति-दर्धानेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। आयच्छेन्द्र्य इत्यायच्छंत्-भ्यः। विसृजन्य इति विसृजत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। अस्यंद्र्य इत्यस्यंत्-भ्यः। विध्यंद्र्य इति विध्यंत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। आसीनेभ्यः। शयानेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। -स्वपद्ध इतिं स्वपत्-भ्यः। जाग्रंद्ध इति जाग्रंत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। तिष्ठंन्द्र्य इति तिष्ठंत्-भ्यः। धावंन्द्र्य इति धावंत्-भ्यः।

च। वः। नमंः। नमंः। स्भाभ्यंः। स्भापंतिभ्य इति स्भापंति-भ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। अश्वेंभ्यः। अश्वंपतिभ्य इत्यश्वंपति-भ्यः। च।

नमंः। आव्याधिनींभ्य इत्यां-व्याधिनींभ्यः। विविध्यंन्तीभ्य इतिं वि-विध्यन्तीभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। उर्गणाभ्यः। तु १ हतीभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। गृथ्सेभ्यंः। गृथ्सपंतिभ्य इतिं गृथ्सपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। ब्रातेंभ्यः। ब्रातंपतिभ्य इति ब्रातंपति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। गणेभ्यः। गणपंतिभ्य इतिं गणपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। विरूपेभ्य इति वि-रूपेभ्यः। विश्वरूपेभ्य इति विश्व-रूपेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। महन्च इति महत्-भ्यः। क्षुष्ठकेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। रथिभ्य इति रथि-भ्यः। अरथेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। रथेभ्यः। (९) रथंपतिभ्य इति रथंपति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। सेनाँभ्यः। सेनानिभ्य इति सेनानि-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। क्षुत्तृभ्यु इति क्षत्तु-भ्यः। सङ्ग्रहीतृभ्य इति सङ्ग्रहीतृ-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। तक्षेभ्य इति तक्षं-भ्यः। रथकारेभ्य इति रथ-कारेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। कुलांलेभ्यः। कुमरिभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। पुञ्जिष्टेंभ्यः। निषादेभ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। इषुकुन्ध्य इतीषुकृत्-भ्यः। धन्वकृज्य इति धन्वकृत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। मृगयुभ्य इति मृगयु-भ्यः। श्वनिभ्य इति श्वनि-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। श्वभ्य इति श्व-भ्यः। श्वपंतिभ्य इति श्वपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः॥ (१०) नर्मः। भुवायं। च। रुद्रायं। च। नर्मः। शुर्वायं। च। पुशुपतंय

इति पशु-पतंये। च। नर्मः। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय्। च।

व्युप्तकेशायति व्युप्त-केशाय। च। नर्मः। सहस्राक्षायति सहस्र-अक्षार्य। च। शतर्थन्वन इति शत-धन्वने। च। नर्मः। गिरिशार्य। च। शिपिविष्टायेतिं शिपि-विष्टायं। च। नमंः। मीदृष्टंमायेतिं मीढुः-तुमाय। च। इषुंमत इतीषुं-मते। च। नमः। हस्वायं। च। वामनायं। च। नमंः। बृहते। च। वर्षीयसे। च। नमंः। वृद्धायं। च। संवृध्वंन इति सम्-वृध्वंने। च। (११) नर्मः। अग्रियाय। च। प्रथमायं। च। नर्मः। आशर्वे। च। अजिरायं। च। नमंः। शीघ्रियाय। च। शीभ्याय। च। नमंः। ऊर्म्याय। च। अवस्वन्यायेत्यंव-स्वन्याय। च। नर्मः। स्रोतस्याय। च। द्वीप्यांय। च॥ (१२) नमंः। ज्येष्ठायं। च। कनिष्ठायं। च। नमंः। पूर्वजायेतिं पूर्व-जार्य। च। अपरजायेत्यंपर-जार्य। च। नर्मः। मध्यमार्य। च। अपगल्भायेत्यंप-गुल्भायं। चु। नर्मः। जुघुन्यांय। चु। बुध्नियाय। च्। नमंः। सोभ्यांय। च। प्रतिसर्यायेतिं प्रति-सर्याय। च। नमंः। याम्याय। च। क्षेम्याय। च। नर्मः। उर्वर्याय। च। खल्याय। च। नर्मः। श्लोक्याय। च। अवसान्यायत्यव-सान्याय। च। नर्मः। वन्याय। च्। कक्ष्यांय। च्। नर्मः। श्रवायं। च। प्रतिश्रवायेतिं प्रति-श्रवायं। च। (१३) नर्मः। आशुर्षेणायेत्याशु-सेनाय। च। आशुर्रथायेत्याशु-रथाय। च। नर्मः। शूराय। च। अवभिन्दत इत्यंव-भिन्दते। च। नर्मः।

शितिकण्ठायेतिं शिति-कण्ठांय। च। नमंः। कुपुर्दिनैं। च।

वृर्मिणैं। च। वृरूथिनैं। च। नमंः। बिल्मिनैं। च। कुव्चिनैं। च। नमंः। श्रुतायं। च। श्रुत्सेनायेतिं श्रुत-सेनायं। च॥ (१४)

नर्मः। दुन्दुभ्याय। च। आहुन्न्यायत्यां-हुन्न्याय। च। नर्मः। धृष्णवें। च। प्रमृशायति प्र-मृशायं। च। नर्मः। दूतायं। च। प्रहितायति प्र-हिताय। च। नर्मः। निष्क्षिण इति नि-सङ्गिनें। च। इषुधिमत् इतीषुधि-मतें। च। नर्मः। तीक्ष्णेषंव इति तीक्ष्ण-इषवे। च। आयुधिनें। च। नर्मः। स्वायुधायेति सु-आयुधायं। च। सुधन्वंन इति सु-धन्वंन। च। नर्मः। सुत्याय। च। पथ्याय। च। नर्मः। काट्याय। च। नीप्याय। च। नर्मः। सूद्याय। च। स्र्स्याय। च। नर्मः। नाद्याय। च। वैशन्तायं। च। (१५)

नमंः। कूप्याय। च। अवट्याय। च। नमंः। वर्ष्याय। च। अवर्ष्याय। च। अवर्ष्याय। च। नमंः। मेघ्याय। च। विद्युत्यायिति वि-द्युत्याय। च। नमंः। इंध्रियाय। च। आत्प्यायेत्यां-तप्याय। च। नमंः। वात्याय। च। रेष्मियाय। च। नमंः। वास्त्व्याय। च। वास्तुपायेति वास्तु-पायं। च॥ (१६)

नमः। सोमाय। च। रुद्रायं। च। नमः। ताम्रायं। च। अरुणायं। च। नमः। शङ्गायं। च। पृशुपतंय इति पशु-पतंये। च। नमः। उग्रायं। च। भीमायं। च। नमः। अग्रेवधायेत्यंग्रे-वधायं। च। दूरेवधायेति दूरे-वधायं। च। नमः। हुन्ने। च। हनीयसे। च। नमः। वृक्षेभ्यः। हरिकेशेभ्य इति हरि-केशेभ्यः। नमः। तारायं। नमः। शम्भव इति शम्-भवैं। च। मृयोभव इतिं मयः-भवें। च। नमः। शृङ्करायेतिं शम्-करायं। च। मृयस्करायेतिं मयः-करायं। च। नमः। शिवायं। च। शिवतंरायेतिं शिव-तुराय। च। (१७)

रुद्रपदपाठः

नमः। तीर्थ्याय। च्। कूल्याय। च्। नमः। पार्याय। च। अवार्याय। च। नमः। प्रतरंणायेतिं प्र-तरंणाय। च। उत्तरंणायेत्यंत्-तरंणाय। च। नमः। आतार्यायेत्यां-तार्याय। च। आलाद्यायेत्यां-लाद्याय। च। नमः। शष्याय। च। फेन्याय। च। नमः। सिकृत्याय। च। प्रवाह्यायेतिं प्र-वाह्याय। च। प्रपथ्याय। च। नमः। कपित्रं। च। प्रमः। किश्रीलायं। च। अर्थणाय। च। नमः। कपित्रं। च। प्रमुख्याय। च। नमः।

नर्मः। इरिण्याय। च। प्रपथ्यायेति प्र-पथ्याय। च। नर्मः। कि १ शिलायं। च। क्षयंणाय। च। नर्मः। कपिर्दिनैं। च। पुलस्तयें। च। नर्मः। गोष्ठ्यायेति गो-स्थ्याय। च। गृह्याय। च। नर्मः। तल्प्याय। च। गेह्याय। च। नर्मः। तल्प्याय। च। गेह्याय। च। नर्मः। काट्याय। च। गृह्वरेष्ठायेति गहरे-स्थाय। च। नर्मः। हृद्य्याय। च। निवेष्प्यायेति नि-वेष्प्याय। च। नर्मः। पा १ स्व्याय। च। रजस्याय। च। नर्मः। शुष्क्याय। च। हरित्याय। च। नर्मः। लोप्याय। च। उलप्याय। च। (१९)

नमंः। ऊर्व्याय। च्। सूम्यांय। च्। नमंः। पुण्यांय। च्। पूर्णशृद्धांयेति पर्ण-शृद्धाय। च्। नमः। अपगुरमाणायेत्यंप-गुरमाणाय। च। अभिघ्नत इत्यंभि-घ्नते। च। नमंः। आख्खिदत इत्यां-खिदते। च। प्रख्खिदत इति प्र-खिदते। च। नमंः। वः। किरिकेभ्यः। देवानांम्। हृदयेभ्यः। नमंः। विक्षीणकेभ्य इति रुद्रपदपाठः

वि-क्षीणकेभ्यः। नर्मः। विचिन्वत्केभ्य इति वि-चिन्वत्केभ्यः। नर्मः। आनिर्हतेभ्य इत्योनिः-हतेभ्यः। नर्मः। आमीवत्केभ्य इत्यां-मीवत्केभ्यंः॥ (२०)

द्रापें। अन्धंसः। पते। दरिंद्रत्। नीलंलोहितेति नीलं-लोहित॥

एषाम्। पुरुषाणाम्। एषाम्। पशूनाम्। मा। भेः। मा। अरः। मो इति। एषाम्। किम्। चन। आममत्॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तनूः। शिवा। विश्वाहंभेषजीति विश्वाहं-भेषजी॥ शिवा। रुद्रस्यं। भेषजी। तयाँ। नः। मृडा जीवसेँ॥ इमाम्। रुद्रायं। तवसेँ। कपर्दिनै। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। प्रेति। भरामहे। मतिम्॥ यथा। नः। शम्। असंत्। द्विपद् इतिं द्वि-पदें। चतुंष्पद इति चतुं:-पदे। विश्वम्। पुष्टम्। ग्रामें। अस्मिन्। (२१) अनांतुर्मित्यनां-तुर्म्॥ मृडा। नः। रुद्र्। उत। नः। मर्यः।

कृधि। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। नमंसा। विधेम। ते॥ यत्। शम्। च। योः। च। मनुः। आयज इत्यां-यजे। पिता। तत्। अश्याम। तवं। रुद्र। प्रणीताविति प्र-नीतौ॥ मा। नः। महान्तम्। उत। मा। नः। अर्भकम्। मा। नः। उक्षन्तम्। उत्। मा। नः। उक्षितम्॥ मा। नः। वधीः। पितरम्। मा। उत्। मातरम्। प्रियाः। मा। नः। तनुवंः। (२२) रुद्र। रीरिषः॥ मा। नः। तोके। तनये। मा। नः। आर्युषि।

मा। नः। गोषुं। मा। नः। अश्वेषु। रीरिषः॥ वीरान्। मा। नः। रुद्र। भामितः। वधीः। हविष्मंन्तः। नर्मसा। विधेम। ते॥ आरात्।

रुद्रपदपाठः

ते। गोघ्र इति गो-घ्रे। उत। पूरुष्घ्र इति पूरुष-घ्रे। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। सुम्रम्। अस्मे इतिं। ते। अस्तु॥ रक्षां। च। नः। अधीतिं। चु। देवु। ब्रूहि। अधां। चु। नुः। शर्मः। युच्छ। द्विबर्हा इतिं

द्वि-बर्हाः॥ स्तुहि। (२३) श्रुतम्। गर्तसदमितिं गर्त-सदम्। युवानम्। मृगम्। न। भीमम्। उपुहत्रुम्। उग्रम्॥ मृडा। जुरित्रे। रुद्र। स्तर्वानः। अन्यम्। ते। अस्मत्। नीतिं। वपन्तु। सेनाः॥ परीतिं। नः। रुद्रस्यं। हेतिः। वृण्कुः। परीतिं। त्वेषस्यं। दुर्मतिरितिं दुः-मृतिः। अघायोरित्यंघा-योः॥ अवेति। स्थिरा। मुघर्वेद्ध इति मुघर्वत्-भ्यः। तुनुष्व। मीह्वः। तोकार्य। तनयाय। मृडय॥ मीढुंष्टमेति मीढुं:-तम। शिवंतमेति शिवं-तम। शिवः। नः। सुमना इति सु-मनौः। भव॥ परमे। वृक्षे।

आयुंधम्। निधायेतिं नि-धायं। कृत्तिम्ं। वसानः। एतिं। चर। पिनांकम्। (२४) बिभ्रंत्। एतिं। गृहि॥ विकिरिदेति वि-किरिद। विलोहितेति वि-लोहित। नर्मः। ते। अस्तु। भगव इति भग-वः॥ याः। ते। सहस्रम्। हेतयंः। अन्यम्। अस्मत्। नीतिं। वृपुन्तु। ताः॥ सहस्रांणि। सहस्रधेति सहस्र-धा। बाहुवोः। तवं। हेतयः॥ तासाँम्। ईशांनः।

भगव इति भग-वः। पुराचीनां। मुखां। कृधि॥ (२५) सुहस्राणि। सुहस्रुश इति सहस्र-शः। ये। रुद्राः। अधीति। भूम्यांम्॥ तेषांम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेतिं।

नीलं-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इति शिति-कण्ठाः। दिवम्। रुद्राः। उपंश्रिता इत्युपं-श्रिताः॥ ये। वृक्षेषुं। सस्पिञ्जंराः। नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। विलोहिता इति वि-लोहिताः॥ ये। भृतानांम्। अधिपतय इत्यधि-पतयः। विशिखास इति वि-शिखासः। कपर्दिनः॥ ये। अन्नेषु। विविध्यन्तीति वि-विध्यन्ति। पात्रेषु। पिबंतः। जनान्॥ ये। पर्थाम्। पथिरक्षंय इति पथि-रक्षंयः। ऐलबृदाः। यव्युधंः॥ ये। तीर्थानिं। (२६) प्रचरन्तीति प्र-चरन्ति। सृकावन्त इति सृका-वन्तः। निषङ्गिण इति नि-सङ्गिनंः॥ ये। पुतावन्तः। च। भूया ५ सः। च। दिशः। रुद्राः। वितस्थिर इति वि-तस्थिरे॥ तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजना अवेति। धन्वाना तुन्मसि॥ नर्मः। रुद्रेभ्यः। ये। पृथिव्याम्। ____ ये। अन्तरिंक्षे। ये। दिवि। येषाँम्। अन्नम्ं। वार्तः। वुरुषम्। इषंवः। तेभ्यंः। दर्श। प्राचीः। दर्श। दक्षिणा। दर्श। प्रतीचीः। दर्श। उदींचीः। दर्श। ऊर्ध्वाः। तेभ्यः। नर्मः। ते। नः। मृडुयुन्तु। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च। नः। द्वेष्टिं। तम्। वः। जम्भें। दधामि॥ (२७) त्र्यम्बक्मिति त्रि-अम्बक्म्। युजामहे। सुग्न्धिमिति स्-गन्धिम्। पुष्टिवर्धनमिति पुष्टि-वर्धनम्॥ उर्वारुकम्। इव्। बर्न्यनात्। मृत्योः। मुक्षीय। मा। अमृतात्। यः। रुद्रः। अग्नौ।

धन्वानि। तुन्मसि॥ अस्मिन्। मृहृति। अर्णुवे। अन्तरिक्षे। भवाः। अधि॥ नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इतिं शिति-कण्ठाः। शर्वाः। अधः। क्षमाचराः॥ नीलंग्रीवा इति रुद्रपदपाठः

यः। अफिस्वत्यंप्-सु। यः। ओषंधीषु। यः। रुद्रः। विश्वाँ। भुवंना। आविवेशेत्याँ-विवेशं। तस्मैं। रुद्रायं। नमंः। अस्तु॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मन्त्रपुष्पम्॥

ॐ भृद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैं स्तुष्टुवा र संस्तृनूभिः। व्यशेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रेवाः। स्वस्ति नंः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः

शान्तिः॥

योऽपां पुष्पं वेदं। पुष्पंवान् प्रजावांन् पशुमान् भंवति। चन्द्रमा वा अपां पुष्पम्। पुष्पंवान् प्रजावांन् पशुमान् भंवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। अग्निर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योंऽग्नेरायतंनं वेदं॥

आयतंनवान् भवति। आपो वा अग्नेरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। वायुर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो वायोरायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति॥

आपो वै वायोरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। असौ वै तपंत्रपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योऽमुष्य तपंत आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपंत आयतंनम्॥ आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं।

आयतंनवान् भवति। चन्द्रमा वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यश्चन्द्रमंस आयतंनं वेदं। आयतंनवान भवति। आपो वै चन्द्रमंस आयतंनम्। आयतंनवान् भवति॥

य पूर्व वेदं। योऽपामायतंनुं वेदं। आयतंनवान् भवति। नक्षंत्राणि वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो नक्षंत्राणामायतंनुं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै नक्षंत्राणामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य पृवं वेदं॥८२॥

योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। पूर्जन्यो वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यः पूर्जन्यंस्याऽऽयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै पूर्जन्यंस्याऽऽ्यतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं॥

आयर्तनवान् भवति। संवध्सरो वा अपामायर्तनम्। आयर्तनवान् भवति। यः संवध्सरस्याऽऽयर्तनं वेदं। आयर्तनवान् भवति। आपो वै संवध्सरस्याऽऽयर्तनम्। आयर्तनवान् भवति।

य पुवं वेदं। यौंऽफ्सु नावं प्रतिष्ठितां वेदं। प्रत्येव तिष्ठति॥ राजाधिराजायं प्रसह्यसाहिनें। नमों वयं वैश्रवणायं कुर्महे। स में कामान्कामकामांय मह्यम्। कामेश्वरो

कुर्महे। स में कामान्कामकामाय मह्मम्। कामेश्वरो वैश्रवणो देदातु। कुबेराय वेश्रवणाय। महाराजाय नर्मः॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ दशशान्तयः॥

ॐ भृद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैं स्तुष्टुवा र संस्तुनूभिः। व्यशेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न् इन्द्रों वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नेः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः

शान्तिः॥१॥ ॐ नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम् ओषंधीभ्यः। नमो वाचे नमो वाचस्पतंये नमो विष्णंवे बृह्ते कंरोमि॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥२॥

नमों वाचे या चोंदिता या चानुंदिता तस्यैं वाचे नमों नमों वाचे नमों वाचस्पतंये नम् ऋषिंभ्यो मञ्जकुद्धो मञ्जपतिभ्यो मा मामृषंयो मञ्जकृतों मञ्जपतंयः परांदुर्माहमृषींन्मञ्जकृतों मञ्जपतीन्परांदां वैश्वदेवीं वाचंमुद्धास शिवामदंस्तां जुष्टां देवेभ्यः शर्म मे द्यौः शर्म पृथिवी शर्म विश्वमिदं जगंत्। शर्म चन्द्रश्च सूर्यश्च शर्म ब्रह्मप्रजापती। भूतं वंदिष्ये भुवंनं वदिष्ये तेजों वदिष्ये यशों वदिष्ये तपों वदिष्ये ब्रह्म वदिष्ये सत्यं वंदिष्ये तस्मां अहिम्दिन्पुंपस्तरंणमुपंस्तृण उपस्तरंणं मे प्रजाये पश्नां भूयाद्पस्तरंणमहं प्रजाये पश्नां भूयासं प्राणांपानौ मृत्योर्मा

पातं प्राणांपानौ मा मां हासिष्टं मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वार्चमुद्यास॰ शुश्रुषेण्याँ मनुष्यैंभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायैं पितरोऽनुंमदन्तु। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥३॥

शं नो वार्तः पवतां मात्रिश्चा शं नंस्तपतु सूर्यः। अहांनिशं भंवन्तु नः श॰ रात्रिः प्रतिधीयताम्। शमुषा नो व्यंच्छतु शमांदित्य उदेतु नः। शिवा नः शन्तंमा भव सुमृडीका सरंस्वति। मा ते व्योम सुन्दशि। इडांये वास्त्वंसि वास्तुमद्वास्तुमन्तों भूयास्म मा वास्तौश्छिथ्यमह्यवास्तुः स भूयाद्यौऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। प्रतिष्ठावंन्तो भूयास्म मा प्रतिष्ठायौश्छिथ्यमह्यप्रतिष्ठः स भूयाद्यौऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। आ वात वाहि भेषजं वि वात वाहि यद्रपंः। त्व॰ हि विश्वभेषजो देवानौं दूत ईयंसे। द्वाविमौ वातौ वातु आ सिन्धोरा पंरावतः॥

दक्षं मे अन्य आवातु परान्यो वांतु यद्रपः। यद्दो वांतते गृहेंऽमृतंस्य निधिर्हितः। ततों नो देहि जीवसे ततों नो धेहि भेषजम्। ततों नो मह आवंह वात आवांतु भेषजम्। शम्भूमंयोभूनों हृदे प्रण आयू रेषि तारिषत्। इन्द्रंस्य गृहोंऽसि तं त्वा प्रपंद्ये सगुः सार्थः। सह यन्मे अस्ति तेनं। भूः प्रपंद्ये भुवः प्रपंद्ये सुवः प्रपंद्ये भूर्भुवः सुवः प्रपंद्ये भूर्भुवः सुवः प्रपंद्ये वायुं प्रपुद्येऽनौतां देवतां प्रपुद्येऽश्मानमाखणं प्रपंद्ये प्रजापंतेर्ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपंद्य ओं प्रपंद्ये। अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं बृहद्ग्रयः पर्वताश्च यया वातंः स्वस्त्या स्वंस्तिमान्तयां स्वस्त्या

दशशान्तयः

मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय् सूर्यो भ्राजों दधातु॥ द्युभिर्क्तभिः परिपातम्स्मानिरेष्टेभिरश्विना सौभंगेभिः। तन्नों मित्रो वर्रुणो मामहन्तामिदंतिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः। कर्या नश्चित्र आ भुंवदूती सदावृधः सखाः। कया शिचेष्ठया वृता। कस्त्वां सत्यो मदानां म॰हिष्ठो मथ्सदन्धंसः। दृढाचिदारुजे वस्ं। अभी षु णः सखीनामिवता जीरतृणाम्। शृतं भेवास्यूतिभिः। वयंः सुपूर्णा

उपंसेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषंयो नाधंमानाः। अपं ध्वान्तमूर्णुहि पूर्धि

चक्षुंम् मुग्ध्यंस्मान्निधयेव बद्धान्॥

हासिष्टं मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां

शं नों देवीर्भिष्टंय आपों भवन्तु पीतयें। शं योर्भिस्नंवन्तु नः। ईशांना वार्याणां क्षयंन्तीश्चर्षणीनाम्। अपो यांचामि भेषजम्। सुमित्रा न आप ओषंधयः सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुर्योंऽस्मान्द्वेष्टि यं चं व्यं द्विष्मः। आपो हि ष्ठा मंयोभुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महे रणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेह नंः। उश्तीरिंव मातरंः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ॥ आपों जनयंथा च नः। पृथिवी शान्ता साग्निनां शान्ता सा में शान्ता श्चर्ं शमयतु। अन्तरिक्षर् शान्तं तद्वायुनां शान्तं तन्में

शान्त १ शुच ५ शमयतु। द्यौः शान्ता सादित्येन शान्ता सा में शान्ता

शान्तिरवान्तरदिशाः शान्तिरग्निः शान्तिर्वायुः शान्तिरादित्यः शान्तिंश्चन्द्रमाः शान्तिर्नक्षंत्राणि शान्तिरापः शान्तिरोषंधयः शान्तिर्वनस्पतंयः शान्तिर्गौः शान्तिरजा शान्तिरश्वः शान्तिः पुरुषः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणः शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः शान्तिर्मे अस्तु शान्तिः। तयाहर शान्त्या संविशान्त्या मह्यं द्विपदे चतुंष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिंमें अस्तु शान्तिः। एह श्रीश्च हीश्च धृतिंश्च तपों मेधा प्रतिष्ठा श्रुद्धा सुत्यं धर्मश्चैतानि मोत्तिष्ठन्तुमनूत्तिष्ठन्तु मा मा 🛚 श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपों मेधा प्रतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चैतानि मा मा होसिषुः। उदायुंषा स्वायुषोदोषधीना रसेनोत्पर्जन्यस्य शुष्मेणोदंस्थाममृता अनुं। तचक्षुंर्देवहितं पुरस्तांच्छ् ऋमुचरंत्। पश्येम शरदेः शतं जीवेम शरदेः शतं नन्दोम शरदेः शतं मोदोम शरदेः शतं भवाम शरदेः शत श्रुणवाम शरदेः शतं प्रब्रवाम श्ररदं श्रुतमजीताः स्याम श्ररदं श्रुतं ज्योक् सूर्यं दृशे। य उदंगान्महतोऽर्णवाँद्विभ्राजंमानः सरि्रस्य मध्याथ्स मां वृष्भो लोंहिताक्षः सूर्यो विपश्चिन्मनंसा पुनातु। ब्रह्मणश्चोतंन्यसि ब्रह्मण आणी स्थो ब्रह्मण आवर्पनमसि धारितेयं पृथिवी ब्रह्मणा मही धारितमेनेन महदन्तरिक्षं दिवं दाधार पृथिवी सदेवां यदहं वेद तदहं धारयाणि मा मद्वेदोऽधिविस्नंसत्। मेधामनीषे मार्विशता ५ समीचीं भूतस्य भव्यस्यावंरुध्ये सर्वमायुंरयाणि सर्वमायुंरयाणि।

शुच ५ शमयतु। पृथिवी शान्तिं रन्तरिक्ष शान्तिर्द्यौः शान्तिर्दिशः

दशशान्तयः

आभिर्गीर्भिर्यदतों न ऊनमाप्यांयय हरिवो वर्धमानः। यदा स्तोतृभ्यो महिं गोत्रा रुजासिं भूयिष्ठभाजो अर्थ ते स्याम। ब्रह्म प्रावादिष्म तन्नो मा हासीत्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥४॥

ॐ सन्त्वां सिश्चामि यजुषां प्रजामायुर्धनं च॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥५॥

शं नो मित्रः शं वर्रुणः। शं नो भवत्वर्यमा। शं न इन्द्रो बृहस्पतिः। शं नो विष्णुंरुरुक्रमः। नमो ब्रह्मणे। नमस्ते वायो।

त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मं वदिष्यामि। ऋतं वंदिष्यामि। सत्यं वंदिष्यामि। तन्मामंवतु। तद्वक्तारंमवतु। अवंतु माम्। अवंतु वक्तारम्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥६॥ ॐ तच्छं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवींः

स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपर्दै। शं चतुंष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥७॥

ॐ सह नांववतु। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्व नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। 🕉 शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥८॥

🕉 सह नांववतु। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्व नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥९॥

🕉 सह नांववतु। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥१०॥